

A katalán függetlenség dilemmái a 21. században

NSZ 824

2013. március 24.

Tartalomjegyzék

Bevezetés	2
1. Az elszakadás és hozzá kapcsolódó fogalmak jogi háttere	6
<i>1. 1. Az önrendelkezés elvének jogi háttere</i>	<i>6</i>
<i>1. 2. A szecesszió fogalmának jogi értelmezése és katalán vonatkozásai</i>	<i>7</i>
<i>1. 3. Az autonómia fokozatainak áttekintése</i>	<i>9</i>
2. A széparatizmus erősödése Katalóniában, az elszakadás társadalmi-politikai háttere	12
<i>2. 1. A 2006. évi katalán autonómia statútum módosításának bukása</i>	<i>12</i>
<i>2. 2. A gazdaság relációja a katalán politikával és társadalommal</i>	<i>15</i>
<i>2. 3. A függetlenség dilemmája a társadalom tükrében</i>	<i>17</i>
3. A függetlenség ára. A katalán gazdaság jövője a szecesszió fényében	20
<i>3. 1. A független katalán gazdaság vélt előnyei</i>	<i>21</i>
<i>3. 2. A függetlenség alábecsült költségei</i>	<i>23</i>
Konklúzió	27
Mellékletek	31
Felhasznált források	42
Irodalomjegyzék	47

Bevezetés

Pierre Vilar 2011-ben megjelent könyvében a barcelonai önkormányzat egyik népszerűsítő kampányhirdetését idézi a város valóság-hű leírására. A hirdetés kulcsszavak gyűjteménye. „Mediterrán, katalán, olimpiai, nemzetközi, Gaudí, kozmopolita, két évezredes, design, La Sagrada Família, kulturális, ipari, szabad, vásár, Montserrat, futball,... ez mind Barcelona” (Vilar, 2011, old.: 161.) Ezek olyan kifejezések, amelyek mély jelentéssel bírnak a katalán identitás és szuverenitás iránti vágy tekintetében. Valamint olyanok is, amelyek Katalónia gazdasági és kulturális sikereit jelképezik a világ szemében.

De vajon ezek a fogalmak – amelyek valós gazdasági, politikai vagy kulturális eredményeket és érdemeket testesítenek meg – elegendőek lennének ahhoz, hogy Katalónia békés úton elszakadjon Spanyolországtól a 21. században évszázadok együttélése után?

Sokan már ennek lehetőségét is abszurdumnak tartják, mások reális kimenetelként számolnak vele. Hogy a valóságban mi fog történni, az a jövő zenéje, de a katalán elszakadással foglalkozó tanulmányok és hipotézisek manapság élénken foglalkoztatják a nemzetközi és főként a spanyol sajtót és közvéleményt.

Attól függően, hogy spanyol, katalán, vagy független szemlélők szólalnak-e meg a témában, a lehetséges foratókönyvek és konzekvenciák nagyon változatosak.

A spanyolok úgy vélik: „Az alkotmány a spanyol nemzet – közös és szétválaszthatatlan hazája az összes spanyol állampolgárnak – feloldhatatlan egységen alapszik. Elismeri és biztosítja az országot alkotó összes nemzet és régió jogát az autonómiához és az egymás közötti szolidaritáshoz.” (Constitución Española, 1978) Ebből világosan kitűnik, hogy mi a spanyolok álláspontja a katalán függetlenség kapcsán.

Jordi Pujol korábbi katalán elnök 2000-ben a Budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetem díszdoktor avatási ceremóniáján a következőt mondta:

„Katalónia egy hatmillió lakosú, Észak-Spanyolországban fekvő, saját nyelvvel, kultúrával, polgári jogrendszerrel, történelmi intézményekkel és megkülönböztetett kollektív identitástudattal, azaz egy nemzet jellegzetességeivel bíró ország. Már a több mint ezer évre visszanyúló kezdeteitől fogva történelmének is sajátos jellege volt.

Például Katalónia Spanyolország egyetlen olyan része mely, mint az ezen időszakban Európát képviselő Karoling Birodalom részét képező nép születik meg. Ez mindig is igen európai szellemű irányban befolyásolta politikai mentalitását. A helyzet az, hogy Katalónia Spanyolországon belül saját nemzeti arcúlattal bír, mely évszázadokon keresztül a spanyol állam által folytatott asszimilációs politikának volt alávetve.

Így történelmünk bővelkedik hol politikai és kulturális, hol háborús összeütközésekben. Ezt meghatározta identitásunk Spanyolország egészén belül való megőrzésére irányuló szándékunk.” (Sipos, 2009, old.: 79.)

A katalánok ennek szellemében a 2006-os katalán autonómia statútum preambulumban azt állítják, hogy Katalóniát az ott élő állampolgárok érzésére és kívánságára hagyatkozva ismerte el nemzetként a katalán parlament.¹ Ez is egyértelműen mutatja, hogy a katalánok a szó politikai értelmében véve nemzetként definiálják magukat és ebből, valamint a Generalitat jogköreinek történelmi hagyományaiból kifolyólag, kívánnak minél szélesebb körben élni az ENSZ Alapokmánya² és az 1966. évi Polgári és Politikai Jogok Egyezségokmánya³ által a népek számára biztosított önrendelkezési joggal.

Mindenképpen többet akarnak, mint amit számukra az 1978-as alkotmány keretein belül létrehozott autonómia biztosít. Hogy ezt hogyan valósítsák meg és milyen formában az egyáltalán nem eldöntött kérdés. Az elképzelések tárháza széles skálán mozog.

A történelem során nem ez az első alkalom, hogy a katalánok kísérletet tesznek egy szélesebb körű autonómia elnyerésére, erre számos példát találhatunk a történelem folyamán. A szuverenitás utáni vágy nem új keletű a katalán nép esetében, de talán még soha nem volt ennyire széles körben kifejezett, és ennyire agresszív, mint ahogy napjainkban tapasztaljuk.

A több sebből vérző Spanyolországnak a katalán kiválás egy végső csapással érne fel, a gazdasági válság miatt amúgy is a szakadék szélén táncoló gazdasága tekintetében. Arról nem is beszélve, milyen lavinát indíthatna el ezzel Katalónia az Európai Unió más tagállamaiban, ahol szintén hasonló érdekellentétek figyelhetők meg egyes központi kormányok és országuk gazdaságilag prosperáló régió között, mint például Belgiumban, vagy az Egyesült Királyságban. (Elekes–Tamás, 2012)

¹ 2006. évi Katalán Autonómia statútum

² ENSZ Alapokmány

³ ENSZ Polgári és Politikai Jogok Egyezségokmánya (1966)

Spanyolországot kétségkívül nehéz helyzet elé állítaná a gazdasági és intézményi rendszer újrastrukturálása, valamint gazdasági pozíciójának újbóli megerősítése az európai és világpiacon.

Ugyanakkor Katalóniának sem lenne az önállóság egyértelműen diadalmenet a megváltozó nemzetközi környezet és piaci viszonyok támasztotta új körülmények következtében. Kutatók egy jelentős része úgy gondolja, hogy a katalán gazdaság, – mely főként a nemzetközi kereskedelemre és egyéb tercier ágazatokra támaszkodik – önmagában nem lenne elég, hogy Katalónia egy új, független állam keretien belül megőrizze jelenlegi gazdasági súlyát.

A katalán önállóság kérdése nem az egyetlen ilyen jellegű probléma Spanyolországban, elég ha csak a baszkokra gondolunk. Baszkföld tekintetében már az 1978-as alkotmány tekintetében engedményeket kellett tennie a spanyol kormánynak, mivel a baszkok egyszerűen kihagyták az autonómia státútumukból⁴ a spanyol nemzet felbonthatatlan egységére vonatkozó szövegrészt, valamint magas fokú pénzügyi autonómiát is biztosítottak számukra. (Győri Szabó, 2004, old.: 507-508.) Valamint 2008-ban Baszkföldön már volt egy a mostani katalánhoz hasonló kezdeményezés. A baszk parlament elfogadott egy törvényt a baszk nép önrendelkezési jogával és az ETA-val való tárgyalások kezdeményezésével kapcsolatos konzultációról. (Farkas, 2012)

Katalónia elszakadásának kérdése kétségkívül aktuális kérdés, amely egy régóta fennálló probléma záróakkordja lehetne. A spanyol gazdasági helyzet, amely köszönhetően saját adósságproblémáinak, – amelyeket az euró-zóna válsága csak mélyített – nagyon érzékenyen érintették a sokat fizető és a spanyol autonóm közösségek között leginkább eladósodott Katalóniát. Mindezt a pénzügyi krízist csak tetézte a 2006-os katalán autonómia státútum módosítását övező spanyol ellenérzések és alkotmánybírósági döntést követően felerősödött Madriddal szembeni ellenszenv, amely a katalán identitás hosszú évtizedek óta kulcskérdésnek tartott függetlenség támogatottságának nagymértékű emelkedésében teljesedett ki.

⁴ 1979-es Guernica Törvény

Személy szerint régóta érdekesnek tartom a Spanyolország és Katalónia között fennálló ambivalens kapcsolatot, melynek alakulását az elmúlt években figyelemmel kísértem. Európában nem mondhatóak unikálisnak a nemzetiségi autonómia konfliktusok, számomra mégis különösen érdekesnek bizonyult az a kulturális, történelmi és gazdasági színezet, ami a katalán ügyet övezi.

Mindemellett a kérdés aktualitása és különlegessége is arra ösztönzött, hogy ezt a témát válasszam dolgozatom tárgyául. Katalónia esetleges függetlenedése olyan esemény lenne, amelyre még nem volt példa a 20. században, ezért rengeteg érdekes kérdést vet fel. Ezenkívül érdekesnek tartom vizsgálni a körülményeket és a lehetőségeket, amelyek a katalán függetlenedés dilemmájához kapcsolhatóak.

Véleményem szerint a nemzetközi jog primátusát, az Európai Unió intézményrendszerét, és a spanyol politikai berendezkedést, valamint a gazdasági rendszert figyelembe véve nehéz elképzelni, hogy egy ilyen egyoldalúan kivívott szecesszió bekövetkezhetne a 21. században. Illetve, ha az elszakadás mégis megvalósulna, kevés az esély rá, hogy Katalónia szempontjából jövedelmező lenne a végkimenetel.

Dolgozatomban ezeket az állításokat kívánom alátámasztani bemutatva először is, hogyan vélekedik a nemzetközi jog szakirodalma, James Crawford és más jogtudósok a szecesszió lehetőségével kapcsolatban.

Továbbá kitérek a folyamatra ami, előidézte a szeparatizmus erősödését a katalán politikában, különösen a 2006-os autonómia státútum elfogadása óta bekövetkezett eseményekre.

Ezután számba véve hazai és nemzetközi szaktekintélyek véleményét, szeretném példázni, hogy a gazdasági viszonyok megváltozása, – ami a Spanyolországtól való elszakadás következtében új finanszírozási szisztémát eredményezne, valamint Katalónia kiszorulását az európai közös piacról – milyen nehézségek elé állítaná az újonnan önállósodott entitást, amelyek túl drágává tennék az elszakadás költségeit.

1. Az elszakadás és hozzá kapcsolódó fogalmak jogi háttere

Ahhoz, hogy a katalán szecesszióról beszéljünk, először meg kell határoznunk magát a szecesszió fogalmát, és azokat a kapcsolódó elméleteket, amelyek segítenek megérteni az önrendelkezés különböző fokai közti különbséget. Ezért, hogy megértsük, mit jelenthet a katalánok számára az elszakadás – és ez miben különbözik attól a széleskörű önkormányzatiságtól, amivel jelenleg rendelkeznek – fontosnak tartalom hogy meghatározzuk, mit értünk az önrendelkezés, az autonómia, és a szecesszió fogalma alatt.

1. 1. Az önrendelkezés elvének jogi háttere

Az önrendelkezési jog az ENSZ Alapokmányának 1. cikke szerint alapvető joga minden népnek⁵. Később ezt alapvető emberi jogként is megerősítik: „Minden népnek joga van az önrendelkezésre. E jog értelmében a népek szabadon határozhatják meg politikai státuszukat, és szabadon irányíthatják gazdasági, társadalmi és kulturális fejlődésüket.”⁶ (United Nations, 1966, old.: 173.)

Ez a meghatározás a Politikai és Polgári Jogok Egyezségokmányában, valamint az ENSZ Közgyűlés által 1970-ben elfogadott 2625. számú határozat sok vitát szült a politikában az önrendelkezési jog gyakorlásával kapcsolatban, mivel nehéz összeegyeztetni az önrendelkezés gyakorlásának általános, alapvető emberi jogi és folyamatos jellegét az államok területi integritásának védelmével. (Tibori Szabó, 2005, old.: 42.)

Ezen ellentmondás feloldása érdekében a nemzetközi jogászok többsége különbséget tesz a külső és belső önrendelkezés között. Domonkos Lapidóth idézve a külső önrendelkezést következőképpen határozza meg: „a külső önrendelkezés alatt az emberek azon jogát értjük, amellyel a saját szuverenitásukat választják és szabadok mind külső kényszer, mind pedig az idegen uralom tekintetében. (Domonkos, 2009, old.: 74.)

Tibori Szabó szerint ez alatt a szecesszióhoz való jogot is érthetjük, amelyet több esetben lehet gyakorolni, de napjainkban relevanciával már csak az az eset bír, amely a népcsoportok belső önrendelkezési jogának korlátozásával hozható összefüggésbe. (Tibori

⁵ ENSZ Alapokmány

⁶ ENSZ Polgári és Politikai Jogok Egyezségokmánya (1966)

Szabó, 2005, old.: 42.) Ez átvezet minket a belső önrendelkezés elvéhez, mely szerint minden népnek joga van megválasztani saját kormányzási formáját, illetve részt venni az önkormányzásában.

Ugyanakkor ez sem oldja fel teljes mértékben az ellentmondásokat, mivel a hágai Nemzetközi Bíróság Kelet-Timor ügyében megállapítja, hogy az ENSZ Alapokmányából és gyakorlatából következően a népek önrendelkezési jogának erga omnes jellege van, tehát feltétlenül alkalmazandó nemzetközi jogi alapelvnek kell tekinteni. (Shaw, 2008, old.: 221.)

Továbbá maga Shaw úgy vélekedik a kanadai Legfelsőbb Bíróság Québec ügyében meghozott határozatát értelmezve, hogy „az önrendelkezési jog fogalma továbbfejleszthető oly módon, hogy az magában foglalja a már létező államoktól való elszakadás lehetőségét, noha ez eddig még biztosan nem következett be.” (Shaw, 2008, old.: 223.)

Az itt bemutatott fogalmi meghatározások és eltérő vélekedések egyértelműen bizonyítják, milyen nehéz az önrendelkezés jogának definiálása, hiszen a nemzetközi jogi szakma elismert művelői sem képesek egységes álláspontot kialakítani egy ilyen fontos kérdésben.

1. 2. A szecesszió fogalmának jogi értelmezése és katalán vonatkozásai

Crawford szerint a szecesszió egy olyan eset, ahol az erősen korlátozott önrendelkezési jog miatt az elszakadó kormány a kérdéses területen élő emberek támogatását birtokolva elszakad a korábbi államtól, feltételezve, hogy nem összeegyeztethetetlen az önrendelkezés elvével. (Crawford, 2007)

Ehhez kapcsolódik a Katalónia szempontjából is releváns döntése a kanadai Legfelsőbb Bíróságnak Québec ügyével kapcsolatban. A kanadai Legfelsőbb Bíróság 1998-as ítéletében kimondja, hogy minden embernek joga van az önrendelkezés elvét teljes mértékben érvényesíteni egy létező állam, például Kanada területén, ugyanis ez nem összeegyeztethetetlen az állam területének sérthetetlenségével.

Valamint utal arra is, hogy abban az esetben, ha az állam kormánya a területén élő minden embert egyenlő módon és diszkrimináció nélkül képvisel, a nemzetközi jog szerint megilleti területi integritásának védelme. (Canadian Supreme Court, 1998)

Ahogy azt Crawford is leírja, az ügyel kapcsolatban még a legmerészebb képzelettel rendelkezők sem mondhatják, hogy Québec esetében fenn állt volna, hogy a kanadai kormány nem biztosít kellő önrendelkezést Québec számára és nem képviselné megfelelően. (Crawford, 2007, old.: 119.) Továbbá a kanadai Legfelsőbb Bíróság is hivatkozik erre az ítéletben, miszerint Québec esetében nem áll fenn a belső önrendelkezés elvének korlátozása, ezért a nemzetközi jog alapján nem illeti meg az egyoldalú elszakadás lehetősége. (Canadian Supreme Court, 1998)

A katalán elszakadás vonatkozásában is irányadónak tekinthető ez a bírósági ítélet, mivel a nemzetközi jogban ehhez hasonló precedens nem történt a gyarmati rendszer felbomlását követő időkben. Katalónia esetében sem beszélhetünk arról, hogy a madridi kormány ne biztosítaná az önkormányzás lehetőségét, vagy nem képviselné a katalánok érdekeit előítélet mentesen.

Ha a nemzetközi jog álláspontját nézzük az elszakadással kapcsolatban a 20. században, akkor egyértelműen azt láthatjuk, hogy a nemzetközi jog a status quo fenntartása mellett foglal állást, és ahogy erre Crawford is felhívja a figyelmet az ENSZ Biztonsági Tanácsa 1961-ben a Kongói Köztársaság és Katanga tartomány ügyével kapcsolatban meghozott 169. számú határozatában elítéli a szecesszionista törekvéseket, mivel azok ellentétesek az ENSZ Alapchartában foglaltakkal, és követeli, hogy az ilyen cselekvéseket azonnali hatállyal szüntessék meg. (Crawford, 2007, old.: 389.)

Ennek a határozatnak is fontos aspektusa az ENSZ által prioritásnak tekintett területi sérthetlenség elve, valamint a nemzeti egység részleges vagy teljes megbontására irányuló kísérletek ellenzése. Az ENSZ konzekvensen mind gyakorlatában, mind határozataiban aszerint jár el, hogy az önrendelkezés elve nem használható fel jogi eszközként a már létező, szuverén államok felbomlasztására. (Shaw, 2008, old.: 222-223., 258-259.)

Nemcsak a nemzetközi jog van az ellen, hogy egy terület – jelen esetben Katalónia – egy demokratikus állam területi integritását megsértve egyoldalúan kiszakadjon abból az államból, hanem ebben az esetben a spanyol alkotmány is egyértelműen rendelkezik a szecesszió lehetőségének kizárásáról. „Az alkotmány a spanyol nép egységén alapszik, közös és oszthatatlan hazája minden spanyolnak, elismeri és biztosítja az országot alkotó összes

nemzetiség és régió jogát az autonómiához és az egymás közötti szolidaritáshoz.” (Constitución Española, 1978)

Ebből világosan látszik, hogy az 1978-as spanyol alkotmány egységes spanyol népről beszél, illetve spanyolországi nemzetiségekről, és nem ismeri el a történelmi nemzetiségeket, önálló népként.

Ennek nagy jelentősége van az önrendelkezési jog kérdésében is, mivel az ENSZ korábbi határozataiban a népet nevezi meg az önrendelkezési jog alanyának. Ebben az esetben sokkal nehezebb a korábban tárgyalt fogalmi ellentét feloldása, – ahogy Domonkos is említi, – az önrendelkezés fogalmának meghatározása, mivel a katalán nemzeti kisebbség is igényt tart arra, hogy „népnek” tekintsék. (Domonkos 2009, old.: 75.)

Mivel Spanyolország nemzetiségként definiálja a katalánokat, – és spanyol alkotmány egyértelműen rendelkezik az önálló állam alapításához vezető teljes autonómia kivívásának, valamint az elszakadásnak a tilalmáról, ezzel kizárva a katalán szecesszió lehetőségét – a nemzetközi jog viszonyait figyelembe véve az autonómia bizonyos fokát kínálja fel a jelenlegi politikai berendezkedés keretein belül. (Szilágyi, 2011, old.: 112.)

1. 3. Az autonómia fokozatainak áttekintése

Az autonómia fogalmi konceptualizálásának kérdésében legalább annyira megosztott a nemzetközi szakirodalom, mint a már fentebb tárgyalt önrendelkezés esetében. Az autonómia definíció tehát meglehetősen komplex és képlékeny fogalom. Ahogy Domonkos tanulmányában olvashatjuk, különböző jogtudósok más-más módon határozzák meg az autonómia jelentését.

Ruth Lapidoth szerint az autonómia az etnikai feszültségek csökkentésül szolgáló eszköznek tekinthető, amely az önrendelkezési jogon alapul, valamint legfőbb előnye a rugalmasság és szerinte az adott helyzet határozza meg, hogy melyik megoldási módozatot kell használni a lehetséges változatok közül. (Domonkos, 2009, old.: 73.)

Az 1985-ben elfogadott Helyi Önkormányzatok Európai Chartája ezzel szemben a szubszidiaritás elvét tartja a legfontosabbnak az önkormányzatiság szempontjából, mely szerint a közfeladatokat elsősorban az állampolgárokhoz legközelebb álló közigazgatási szervnek kell megvalósítania. (Domonkos, 2009, old.: 73.)

Az Európai Biztonsági és Együttműködési Értekezlet 1990-es koppenhágai értekezletén elfogadott dokumentum pedig a nemzeti kisebbségeket alkotó személyek emberi jogait veszi alapul az autonómia tekintetében. (Domonkos, 2009, old.: 73.) Ebből is érzékelhető, hogy a nemzetközi grémiumok és tudósok mennyire eltérő módon határozzák meg az önkormányzáshoz való jogot.

Azt általánosan elmondhatjuk, hogy az autonómia lényege az önkormányzás, célja pedig a kisebbség identitásának megőrzése, valamint a kisebbségi közösség tagjainak a politikai-gazdasági döntéshozatalban való részvétele. Az önkormányzási jog ezen formája megilleti tehát a nemzetiségeket. Nemzetiségnek tekintjük a (nemzeti) kisebbségeket, akik többségi nemzet államának a területén élnek. (Szilágyi, 2011, old.: 115.)

Valamint Heintze szerint „...nincsenek domináns helyzetben, és tagjai olyan etnikai, vallási vagy nyelvi sajátosságokkal rendelkeznek, amelyek megkülönböztetik őket a lakosság többi részének sajátosságaitól, és összeköti őket kultúrájuk, hagyományaik, vallásuk és nyelvük megőrzésére irányuló szolidaritás érzése.” (Heintze, 1997)

Fontos még a különbségtétel a területi és a személyi autonómia között. „A területi autonómia kialakításának meghatározó tényezője a terület és a rajta élő csoportok közötti kapcsolat. ...Lényege tehát a központi hatalommal szemben létrejött gazdasági, politikai és kulturális függetlenség, amely alkotmányos rendelkezéseken és a kormánnyal való megegyezésre épülő intézményeken alapul.” (Domonkos, 2009, old.: 79.)

A területi autonómia estében az önkormányzási jogok alanya egy, az illető ország területének egy részét kormányzó testület, az autonómia-jogokban való részesedésre pedig azok jogosultak, akik ezen a területen laknak.

Ezen belül megkülönböztethetünk három kategóriát az entitások nemzetközi jogi személyiségét illetően. Az egyik csoportba tartoznak azon államok, amelyek bizonyos fokú nemzetközi személyiséggel, valamint a szuverenitás meghatározott fokával rendelkező kormányzati entitások, mint például az Amerikai Egyesült Államokhoz társult Mikronézia vagy Marshall-szigetek.

A második kategóriába sorolhatóak a nemzetközi jogi személyiséggel nem rendelkező tagállamok, jellemzően a föderatív államszerkezetű országok, mint például Németország vagy Oroszország.

A harmadik ilyen osztályt a szűkebb értelemben vett autonómiák, az önkormányzatok alkotják, mint például Korzika Franciaországban, Szicília Olaszországban, vagy Katalónia, Baszkföld, Galícia és a Baleári-szigetek Spanyolországban. (Domonkos, 2009, old.: 78-79.)

A személyi autonómia ezzel szemben nem az adott területhez kötődik, hanem az etnikai hovatartozáshoz, lakhelytől függetlenül. Ebben az esetben a kisebbségi közösséget ruházzák fel érdekképviselési és jogosítványokkal bíró intézményrendszerrel politikai, gazdasági, szociális, nyelvi, vallási, kulturális és oktatási ügyekben. Ezzel a módozattal szemben általában kisebb a többségi nemzet ellenállása. (Domonkos, 2009, old.: 79.)

A személyi autonómiában részt vehet bárki, aki az adott közösség tagja kíván lenni, vagy a közösséghez tartozónak vallja magát. Elsősorban etnikai, kulturális, vallási és nyelvi kisebbségek számára biztosítják, például a lapp kisebbségek számára Észak-Skandináviában. (Domonkos, 2009, old.: 80.)

Katalónia esetében az 1978-as alkotmány maradéktalanul biztosította kulturális és politikai jogainak gyakorlását, ezzel megpróbálván áthidalni a baszk és katalán igények és a spanyol álláspont közötti különbséget. A spanyol alkotmánynak köszönhetően a katalánok széleskörű önkormányzati jogokkal rendelkeznek, amely az elnököt, a parlamentet és a kormányt is magába foglaló Generalitat formájában testesül meg.

A katalán autonómia statútum a spanyol alkotmány 149. cikkével összhangban meghatározza azokat a kizárólagos jogköröket, amelyek a Generalitatot és a Katalán Autonóm közösséget illetik, főként a kultúrpolitika, oktatás és regionális gazdasági kérdések területén. (Constitución Española, 1978)

Ebben a fejezetben tehát sorra vettük a különböző módozatokat az önrendelkezés szintjeinek megfelelően. Azt már most is világosan láthatjuk, hogy a szecesszió nemzetközi megítéléséből kifolyólag, valamint a spanyol alkotmányos rendszer jogrendje alapján a katalán elszakadás realitása igen csekély, legfőképp azért, mert alkotmányos korlátokba ütközik, amelyet a katalán kormány egyoldalúan sem módosítani, sem áthidalni nem képes.

Ezek az érvek összességében a szecesszió ellen szólnak, de nem garantálják, hogy a függetlenedési folyamat nem következik be, hiszen rengetegszer találkozunk a világban nemzetközi jogot sértő magatartással, ami bár kivívhatja a többi állam ellenségességét, szupranacionális irányító szervezet hiányában csak bizonyos szankciók bevezetésére alkalmas, jogkövető magatartás kikényszerítésére nem.

2. A szeparatizmus erősödése Katalóniában, az elszakadás társadalmi-politikai háttere

A jelenlegi katalán politikai és társadalmi helyzet kialakulása három fontos dátumhoz köthető. Ezek mind olyan események, amelyek hatására egyre nőtt a feszültség Katalónia és Spanyolország között, és amelyeknek köszönhetően a katalán társadalomban és a politikai vezetésben is folyamatosan erősödik az önállóság és elszakadás igénye.

2. 1. A 2006. évi katalán autonómia statútum módosításának bukása

Az 1990-es évek óta folyamatosan felmerült az autonóm közösségek autonómia statútumának revíziója. 2002 óta a nagyobb adókból befolyó nemzeti jövedelem megosztása a következő: jövedelemadó (korábbi 15% helyett) 33%-a, az áfa 35%-a, a jövedéki adók (benzin, dohány, égetett szesz) 40%-a marad az autonóm közösségeknél. Katalónia e kérdésben szeretné radikálisan módosítani statútumát. A pénzügyi autonómia fejlesztésével kapcsolatos új követelések kulcsponjtjai a következők:

a) saját adóhivatal, koordinálva vagy konzorciumban az állammal; minden adót és jövedelmet ez a szerv szedne be, osztana el, irányítaná és ellenőrizné;

b) a Generalitat minden adónem felett normatív hatáskörrel bír, csakúgy, mint a helyi önkormányzatok pénzügyeit illetően;

c) maximum 50%-os állami részesedés az eddig osztott adókból (jövedelemadó, áfa, jövedéki adók (benzin, dohány, égetett szesz), társasági adó);

d) 15 éves átfutással a baszk és a navarrai fiskális autonómiához hasonló rendszer bevezetése Katalóniában. (Sipos, 2009, old.: 84-85.)

Ez a procedúra a 2003-as katalán regionális választások után gyorsult fel, amikor is csaknem 25 év után a Generalitat élére szocialista-bal oldali kormányzat került, amely szorgalmazta az autonómia statútum felülvizsgálatát és reformját. 2004-ben valamennyi parlamenti párt részvételével (a Néppárt kivételével) bizottságot állítottak fel a reformtervezet kidolgozására. Az alkotmányossági kifogások egyeztetése és újratárgyalás után a katalán parlament 2005. szeptember 28-30-ai ülészakán a 135 képviselő 120 igen szavazatának köszönhetően elfogadta a statútum reformjavaslatát.⁷ (Sipos, 2009, old.: 84-85.)

⁷ A Néppárt 15 képviselője nemmel szavazott a beadványra

A katalán autonómia státútum módosítását köszönhetően az akkori katalán baloldali koalíciós kormány a PSC⁸, és az országos kormányzópart a PSOE⁹ együttműködésének, sorozatos egyeztetések és módosítások után 2006. március 30-án fogadta el a madridi törvényhozás, a Cortes. (Kovács–Manzinger, 2010, old.: 253.)

A módosítások tárgyalása során a Zapatero kormány tárgyalópartnere katalán oldalról már Artur Mas, a CiU¹⁰ vezetője volt. A Statútumot 2006. június 18-án népszavazáson erősítették meg a katalán választópolgárok, megosztva ezzel a helyi politikai erőket és a lakosságot is. Végül 2006. július 19-én került sor a státútum törvénybe iktatására, amely augusztus 9-én lépett hatályba. (Kovács–Manzinger, 2010, old.: 253.)

Az új katalán autonómia státútum rendkívül heves vitákat váltott ki Spanyolországban, főként a jelenlegi kormánypárt a PP¹¹ támadta a törvényt, és 2006. július 31-én az Alkotmánybírósághoz fordult a katalán státútum ügyében. (Kovács–Manzinger, 2010, old.: 254.)

Ezzel a lépéssel kezdetét vette egy politikai jellegű küzdelem. Igaz ugyan, hogy látszólag jogi paragrafusokra, az alkotmányra és egyéb törvényekre hivatkozik a PP a beadványban, mégis egyértelmű, hogy sokkal erősebb a politikai színezete ennek a kérelemnek. A PP nem nézte jó szemmel a katalán törekvéseket, melyek egy még szélesebb körű autonómia elérésére irányultak, ebben ugyanis a spanyol egység megbomlásának lehetőséget adó gyújtópontot látott.

Az egyik leginkább vitatott pontja az autonómia státútumnak a katalán nemzet kérdése volt. Az első verzióban, a státútum preambulumban katalán népként határozza meg az autonóm területen élőket, de ezt a Generalitat Madrid nyomására kénytelen volt megváltoztatni. Ez ugyanis összeférhetetlen a spanyol alkotmánnyal, amely csak egy népet ismer el az önrendelkezési jog alanyaként, a spanyolt. Ez rávilágít a spanyol alkotmányosság egyik legnagyobb problémájára, mivel az egységes spanyol politikai nemzet értelmezése nem összeegyeztethető a katalán és baszk identitás nemzetfelfogásával.

A státútum preambuluma a katalán néptől eredezteti a Generalitat jogait és a katalán állampolgárok érzése és kívánsága által felhatalmazva határozza meg Katalóniát nemzetként.

⁸ Partit dels Socialistes de Catalunya – Katalán Szocialista Párt

⁹ Partido Socialista Obrero Español – Spanyol Szocialista Munkáspárt

¹⁰ Convergència i Unió – Konvergencia és Unió

¹¹ Partido Popular – Néppárt

(Estatuto de Autonomía de Cataluña, 2006) A felfogásbeli ellentét feloldhatatlannak tűnik, mivel a katalánok történelmükre és kulturális gyökereikre hivatkozva nemzetként definiálják magukat, amely identitásuk megőrzésének fontos alapja.

Természetesen a katalán nemzet kérdése mellett számos olyan pontja volt a státútumnak, amelyet a PP beadványában megtámadott. Többek között a katalán nyelv státuszára és közigazgatásban betöltött szerepére vonatkozó rendelkezések, mely szerint túl nagy hangsúlyt helyeznének a katalán nyelv ismeretére. Ugyanezt kifogásolták az oktatás szférájában, ahol az elmúlt évtizedben a katalán térnyerésének és a spanyol oktatás háttérbe szorulásának lehettünk tanúi. (Kovács–Manzinger, 2010, old.: 260.)

Nyilvánvalóan ezek is nagyon fontos kérdések az Ibériai-félsziget nagyobb részét elfoglaló állam belső viszonyaiban, de mint általában minden államban, Spanyolországban is a pénzügyek és támogatások elosztása az egyik leghangsúlyosabb kérdés. A 2006-os státútum egy magasabb fokú autonómiát biztosított volna Katalónia számára, mely egyrészt azt jelentette volna, hogy az állami adóknak csak 50 százalékát fizeti be a madridi államkasszába, a többivel szabadon rendelkezik, valamint az alkotmány státútum szabad adómegállapítási jogkört biztosított volna a Generalitat számára a 203. cikkben. (Estatuto de Autonomía de Cataluña, 2006) (Kovács–Manzinger, 2010, old.: 261.)

Ennek megvalósulásával a központi kormánynak jelentős bevételkieséssel kellene számolnia, ami nagymértékben megterhelné a redisztribúció rendszerét, mivel Katalónia erős, jól teljesítő gazdaságának és magas GDP-jének köszönhetően az egyik legnagyobb befizető az autonóm közösségek között. Ez az egyik sarkalatos pont, ami a Generalitat és a madridi vezetés között a vitát képezi, lévén Katalónia GDP-jének 6,6-8,5 százalékát fizeti be és az újraelosztás során ennél az összegnél 40 százalékkal kevesebbet kap vissza, mert az összeget a gyengébben teljesítő tartományok finanszírozására költik. (The Economist, 2012a)

Spanyolország szempontjából érthető, hogy nem akar engedményeket tenni, mivel ezzel Baszkföld mellett, aki fiskális autonómiával rendelkezik, a másik leggazdagabb tartomány is részben, a központi költségvetés hatáskörén kívülre kerülne, megbontva ezzel az egységes pénzügyi rendszert az államon belül. (Kovács–Manzinger, 2010, old.: 262.)

A törvény elleni tiltakozás a katalán társadalomban sem maradt válasz nélkül. Az ellenérzések a madridi kormánnyal 2009 nyara óta folyamatosan erősödtek. 2009 ősze és 2010 tavasza között sok katalán városban tartottak népszavazást arról, hogy a lakosság egyetértene-e ha Katalónia az Európai Unión belül független államként létezne. Bár a referendum nem hivatalos és a Generalitat sem támogatta, mégis az esetek többségében szavazók több mint 90 százaléka a függetlenség mellett foglalt állást. (Kovács–Manzinger, 2010, old.: 263.)

A spanyol Alkotmánybíróság 2010-ben megsemmisítette a katalán alkotmány statútum jelentős részét, a preambulum több részéről pedig kimondta, hogy értelmezési segédletként sem alkalmazható. (Farkas, 2012) Ez a döntés természetesen tovább mélyítette a szakadékot a katalán társadalom és a madridi törvényhozás között, és a sértettség demonstrálására több mint 1 millió ember tüntetett Barcelona utcáin. (Farkas, 2012)

Jól látható, hogy a mai szeparatista elképzelések és a függetlenség utáni vágy erősödésének gyökerei a 2006-os autonómia statútum módosításához nyúlnak vissza, alapot szolgáltatva a katalán identitás egyik fontos alapjául szolgáló önmeghatározás erősödésének és főként a gazdasági függetlenség óhajának.

2. 2. A gazdaság relációja a katalán politikával és társadalommal

A másik két fontos dátum, ami a jelenlegi viszonyok kialakulásához köthető részben a gazdasági válsághoz és a gazdaság helyzetéhez köthető. Az egész Európát érzékenyen érintő nemzetközi pénzügyi és adósságválság Spanyolországot sem kerülte el és a gazdaságilag még oly jól teljesítő Katalóniába is begyűrűzött. A buborék Katalóniában is kipukkadt felszínre hozva a pénzügyi és finanszírozási rendszer nehézségeit. (Sala i Martín, 2012)

Azt meg kell jegyezni ugyanakkor, hogy nem csak a finanszírozási rendszer rossz elosztása okolható a katalán államadósság megugrásáért, amely jelenleg az autonóm közösségek között 42 milliárd euróval a legeladósodottabb tartománnyá emeli Katalóniát. (Fede–Durán, 2012) A Generalitat legalább annyira felelős az eladósodásért, amiért túlzottan pazarlóan bánt a költségvetéssel és hagyta megduplázódni az államadósságát 2008 és 2010 között. (Sala i Martín, 2012) (5-6. táblázat)

Ezek együttesen vezettek ahhoz, hogy a katalán kormánynak büszkeségét félretéve 2012. augusztus 28-án 5,023 milliárd eurót kellett kérnie a Regionális Likviditási Alapból ¹², mivel már az egészségügyi és szociális ellátásokat sem tudta kifizetni. (Éltető, 2012a, old.: 7.) Az ellentétek kiéleződését segítette, hogy Artur Mas katalán elnök ezt nem segélyként definiálta.

Mas szerint a katalán állampolgárok által a központi költségvetés számára befizetett összeg egy részét kéri vissza feltételek nélkül. (Piñol, 2012) (Farkas, 2012) Mas retorika váltása, miszerint „Spanyolország kirabol minket” egyértelműen jelzi a korábban konszenzuskereső Mas kormány új hozzáállását, amely jelentős befolyással bír a katalán társadalomra is. (Vidal-Folch, 2012)

A fenti események az eredői, hogy 2012. szeptember 11-én, a Diada napján, Katalónia nemzeti ünnepén 1,5 millióan demonstráltak békésen Barcelona utcáin felvonulva, a Spanyolországtól való elszakadást és függetlenséget követelve. (Farkas, 2012) Szemléltetésképpen ez Katalónia 7,5 milliós lakosságának a 20 százalékát teszi ki. Bár a felvonulók számának jelentékenysége még magát a katalán vezetést is meglepte, Artur Mas a tüntetés után úgy fogalmazott, hogy ennyi ember szavát nem lehet figyelmen kívül hagyni, Katalóniának államra van szüksége. (The Economist, 2012b)

Ugyanakkor ez sem volt elég, hogy dűlőre jusson Mariano Rajoy miniszterelnökkel a hosszú távú adó visszatérítés és a finanszírozási rendszer átalakításának kérdésében. Mas magabiztosan indult Madridba tárgyalni 2012. szeptember 20-án, hogy legalább az egyik ügyben engedményeket érhet el a spanyol kormánnyal szemben.

Rajoy viszont rövidre zárta mindkét kérdést. A katalán függetlenedéssel kapcsolatban arra utalt, hogy minden világosan le van írva ezzel kapcsolatban az alkotmányban és a törvényekben. A másik kérdés kapcsán, hogy Katalóniának csak 16 milliárd eurót kelljen befizetnie, így nem szorulna Madrid segítségére, azt a választ adta, hogy az ország kasszája üres, így nincs miből visszaosztani, és az átalakítás ötletét sem támogatja. (The Economist, 2012b) (Farkas, 2012)

Ezek mind együttesen vezettek ahhoz, hogy az elszakadás pártolása megerősödött a katalán polgároknál, így a vezetés kihasználva a gazdasági válság okozta nehézségeket és az

¹² FLA (Fondo de Líquidez Autonómica) – a megszoruló régiók segítésére a spanyol kormány által létrehozott alap

ellenérzéseket a madridi kormány megszorításaival szemben, előrehozott választásokat írt ki Katalóniában 2012. november 25-ére, amelynek tétje a függetlenségről szóló referendum kiírásához Mas által meghatározott többségi támogatás megszerzése volt.

2. 3. A függetlenség dilemmája a társadalom tükrében

Artur Mas, mikor kiírta az előrehozott választásokat és magabiztosan kijelentette, – habár népszavazást csak a madridi törvényhozás jóváhagyásával írhatna ki a katalán önrendelkezéssel kapcsolatban, – ha megkapja a megfelelően legitim felhatalmazást a választópolgároktól mindenképpen kiírja a referendumot, a legfrissebb adatokra támaszkodott, mi szerint a katalán társadalom 51 százaléka az önállóság pártján van. (Farkas, 2012) (Centre d'Estudis d'Opinió, 2012) (7-8. táblázat)

Mi sem példázza jobban a katalán társadalom megosztottságát a függetlenség kérdésében, mint a novemberi választások eredménye, ahol a CiU nemhogy növelni, megtartani sem tudta a mandátumai számát, a 2010-es választásokon elért 62 helyett csak 50 mandátumot szerzett a katalán parlamentben. (11-12. táblázat) Ugyan a szeparatistának nevezhető ERC-vel együtt, – amely 10-ről 21-re növelte mandátumai számát – egyszerű többségbe kerültek azok az erők a katalán törvényhozásban, akik az elszakadást támogatják, ez mégis Mas szuverenista folyamatának kudarcát jelzi. (The Economist, 2012c)

Hiába van ugyanis ez a függetlenségpárti többség – és támaszkodhat a CiU az ERC-re, – a két párt politikai felfogása jelentősen eltér egymástól, ami az együttműködést komoly mértékkel megnehezíti, ezért ez még a közös cél érdekében is nehezen elképzelhető, mivel programjukban az egyetlen közös pont a katalán önrendelkezési jog kiteljesedésének elérése. Az ERC baloldali párt lévén az együttműködés egyik feltételének jelöli meg a függetlenségi politika folytatását, csakúgy mint a katalán kormány által eddig bevezetett megszorítások felülvizsgálatát és a továbbiak megakadályozását. (Farkas, 2012)

A választási eredmények egyértelműen azt jelzik, hogy Mas nem tudja könnyen folytatni az általa hirdetett kampány megvalósítását az önrendelkezés kérdésével kapcsolatban, mivel a parlament jelenlegi összetétele nem biztosítja számára a szükséges támogatottságot és jelentősen gyengítette pozícióit a központi kormánnyal szemben. A

függetlenségről szóló referendum keresztülviteléhez pedig egy olyan szövetséggel kell kompromisszumot kötni, ami a párt választóiból is komoly ellenérzéseket válthat ki.

A Generalitat megpróbál előnyt kovácsolni az általános elégedetlenségből, amit régió lakói éreznek a madridi pénzügyi és finanszírozási politikával kapcsolatban. Hangsúlyozva saját gazdasági céljait és a katalán identitás kulturális aspektusát a katalán nyelv primátusának elősegítésével.

A közpolitika mindennapos diskurzusainak témájává vált tehát a függetlenség kérdése (Tremlett, 2012), és Francisco Moreno, barcelonai kiadó szerint a Generalitat szinte chavez-i magasságokba emelkedve minden alkalmat megragad a helyi médiában a függetlenségpárti mozgalom népszerűsítésére. (The Economist, 2012a)

Azzal ellenben nem számol, hogy a legújabb 2012-es felmérések szerint is a társadalom megosztott a szecesszió kérdésében. Az adatok szerint ugyanis a katalán polgárok csak akkor támogatják 51,1 százalékban, a Katalónia függetlenségéről döntő referendumot, ha egyértelmű választás elé vannak állítva. (9. táblázat)

Ha olyan formában teszik fel a kérdést számukra, hogy milyen alkotmányos berendezkedéssel lennének a leginkább megelégedve, akkor a felsorolt opciók közül csak a megkérdezettek 34,0 százaléka mondja azt, hogy önálló államban szeretne élni. A válaszolók 28,7 százaléka inkább egy föderalista spanyol államon belül képzelne el a tartomány jövőjét. (8. táblázat) (Centre d'Estudis d'Opinió, 2012, old.: 105.)

Tény, ez a 2009-es év adataihoz képest lényeges változást mutat, mivel akkor csak 21,9 százalék volt elszakadáspárti és 29,8 százaléka mondta azt a felmérésben résztvevő polgároknak, hogy föderalista struktúra mellett voksolna. (Serrano, 2011, old.: 94-95.)

Jól látható tehát, hogy az esetleges Spanyolországból való kiválás nem örvend általános támogatottságnak, és ha ezen felmérési adatok nem is voltak eléggé figyelemfelkeltő jellegűek, a választási eredmények már óvatosságra intik a katalán vezetést.

A társadalom inhomogenitását a legutóbbi felmérések is jól tükrözik. A lakosság körében a függetlenedés támogatottságának függvényében eltéréseket figyelhetünk meg. Jól látszik a statisztikai adatokból, hogy főként a fiatalok (18 és 34 év közöttiek) és a középkorúak (35 és 49 év közöttiek) körében örvend nagyobb népszerűségnek. Ez a katalán történelem ismeretében némileg meglepőnek mondható, hiszen inkább az 50 év feletti

korosztályban feltételeznénk a szuverenitás iránti igény erősebb jelenlétét a Franco-diktatúra alatt elszenvedett sérelmek miatt. (Centre d'Estudis d'Opinió, 2012, old.: 105.)

Ezek után nem meglepő, hogy a fiatalok és középkorúak nemcsak az elszakadást pártolják jobban, hanem sokkal magasabb arányban gondolják, hogy Katalóniában, ha önálló államként létezne sokkal jobb lenne életszínvonal. (Centre d'Estudis d'Opinió, 2012, old.: 105.)

Érdeemes még megemlíteni, hogy a férfiak és a nők körében az elszakadás, illetve a föderalista berendezkedés támogatottsága nem mutat szignifikáns eltérést, viszont a kisebb városokban és vidéken, sokkal erősebb a szecesszió mellett voksolók aránya, mint Barcelonában. (Centre d'Estudis d'Opinió, 2012, old.: 105.)

Egyéretelműen megállapítható, hogy az idősebbek, a Barcelonában élők, de főként azon állampolgárok körében, akik inkább spanyolnak vagy teljes mértékben spanyolnak érzik magukat, sokkal alacsonyabb a katalán függetlenség, illetve a katalán nacionalista pártok támogattságának aránya. (Centre d'Estudis d'Opinió, 2012, old.: 101-106.)

A referendumra adott válasz nemcsak attól függ, hogyan fogalmazzák meg a kérdést és milyen formában teszik fel, jelentékeny szerepe van annak is, hogy a megkérdezett polgár melyik identitást érzi leginkább sajátjának. Azok, akik a csak katalánként, vagy inkább katalánként, mint spanyolként határozzák meg magukat, nagyobb arányban szavaznak az elszakadás mellett, mint azok akik csak spanyolnak tekintik magukat. (Serrano, 2011, old.: 94-95.) (10. táblázat)

A belső migrációnak köszönhetően a 2000-es évek elején a tartomány lakosságának közel fele Katalónián kívül született, (The Economist, 2012d) és ezeknek az embereknek jelentős része vagy a saját autonóm tartományukhoz tartozónak érzi magát, vagy pedig spanyolnak. Ez az egyik fontos tény, amit a katalán kormányzatnak figyelembe kell vennie.

A másik pedig, hogy katalánok nem csak Katalónián belül élnek. Az úgynevezett Països Catalans, amely a katalánul beszélő, vagy katalán identitást magának valló emberek földrajzi elhelyezkedése alapján definiálható, magába foglalja Andorrát, a Baleári-szigeteket, Aragónia Katalóniával határos területeit, a Valenciái Autonóm Község jelentős részét és a francia határon átnyúlva Roussillon környékét. Ez a katalán tér Vilar szerint az idő múlása során a nyelv fennmaradásának egyik letéteményese volt. (Vilar, 2011, old.: 121.)

A Generalitat ezért nem beszélhet általánosan minden magát katalánnak valló nevében, mivel a legmerészebb képezlet szerint sem valószínű, hogy Franciország egyik déli

tartományának lakossága részben el kívánjon szakadni saját államától, hogy Katalóniához tartozzon.

Az ilyen meghatározások, amikor a katalán politikai vezetés a tartományban élők nevében és katalán érzeletűek nevében egyértelműen kijelenti, hogy a szuverenitáspárti politikát a Katalóniát lakó polgárok többsége támogatja, egy esetlegesen bekövetkező szecesszió esetén olyan társadalmi feszültségeket generálhatnának, amelyek jelentős mértékű instabilitáshoz és bizonytalansághoz vezethetnének az új állam tekintetében.

Azok a spanyolok, akik Katalónia lakosságának 16 százalékát adják és 18,6 százalékban járulnak hozzá a spanyol GDP-hez, (3. táblázat) (Díaz Villanueva, 2012) és nemmel szavaznának a függetlenségre ugyanolyan fontos polgárai a tartománynak, mint a katalánok, akik úgy érzik több jár nekik, mint amennyit Madrid enged a számukra.

Arról nem is beszélve, hogy Mas szuverenista politikáját sem a katalán üzleti szféra, sem pedig az Európai Unió nem támogatja. Ezen pártfogás hiánya olyan súlyos csapást mérhetne a katalán gazdaságra, hogy azt semmilyen szociálpolitikai összetartozásérzést kiemelő intézkedés, vagy társadalmi összefogás nem tudná ellensúlyozni.

Véleményem szerint Katalónia társadalmának egységét ezek a feszültségek erősen rombolhatnák a függetlenedés után, és a viszonylag magasfokú társadalmi szolidaritást nem éri meg kockáztatni az utópisztikus önálló állam utáni vágyódás miatt.

3. A függetlenség ára. A katalán gazdaság jövője a szecesszió fényében

Katalónia elszakadásának kétségtelenül lényeges eleme a gazdasági önállósodás lehetősége. A regionalizmus és integráció korában, amikor a szupranacionális szervezeteknek és a gazdasági interdependenciáknak köszönhetően az irányítás egyre inkább decentralizálódik és a különböző régiók jelentősége és lehetőségei felértékelődnek.

Katalónia is egy ilyen régiónak számít Spanyolország északkeleti csücskében, a Földközi-tenger partján. Geopolitikai helyzetének és gazdaságának köszönhetően az Európai Unió egyik legjobban teljesítő régiójává avanzsált.

A kérdés az, hogy ezt a pozíciót Katalónia független entitásként is megtudná-e tartani. A katalánok úgy vélik igen, sőt a régió gazdasága a '90-es évekhez hasonló másodvirágzását

élné. A nemzetközi vélekedés sokkal szkeptikusabb ebben a kérdésben. Az alábbiakban szeretném bemutatni Katalónia mit remél a függetlenségtől, majd szeretnék rámutatni, hogy ez sok esetben miért irreális.

3. 1. A független katalán gazdaság vélt előnyei

Sokan kíváncsiak, miért akar Katalónia egy ilyen globalizált világban – ahol a nemzetállamok alternatívái átértékelődnek és sok esetben alárendelődnek a magasabb fokú integráció érdekeinek – önálló államot. (Vidal-Folch, 2012)

A katalánok úgy vélik, sok előnyük származhatna abból, ha az általuk megtermelt jövedelmeket saját belátásuk szerint használhatnák fel, valamint maguk irányítanák pénzügyeiket és gazdaságukat. Természetesen az önállóságnak legalább akkora eszmei értéke lenne, mint gazdasági előnye, hiszen ahogy Antoni Castells, korábbi pénzügyi tanácsos fogalmaz, sok katalán számára a Spanyolországgal való szakításnak, emocionális értéke van. (The Economist, 2012a)

Mindenképpen pozitívumként hatna a katalánok szempontjából a független gazdaságuk külkapcsolati mozgásterének kiszélesedése. Habár a külkapcsolatok irányítása a jelenlegi alkotmányos berendezkedésben egyértelműen a központi kormány hatásköre, Katalónia napjainkban is kiterjedt kapcsolatrendszert ápol az Európai Unió intézményeivel a brüsszeli Patronat Catalá pro Európa segítségével, valamint két szervezetén keresztül (COPCA¹³, CIDEM¹⁴), melyek célja a Katalóniába irányuló külföldi működőtőke-befektetések vonzása, a katalán vállalatok versenyképességének segítése, valamint a kereskedelmet elősegítő információs-koordinációs tevékenység. (Domonkos, 2008, old.: 91-92.)

Ezek az intézmények mind hozzájárultak ahhoz, hogy Katalónia egyike legyen az Európai Unió 5 legjobban teljesítő régióinak. (Domonkos, 2008, old.: 90.) Miután az államadóság a katalán GDP-hez viszonyítva 21 százalék és az államháztartási hiány a GDP

¹³ Consorci de Promoció Comercial de Catalunya – a katalán kereskedelmet támogató információs-koordinációs szervezet

¹⁴ Centre d'Informació i Assessorament Empresarial – katalán vállalatok fejlődését és versenyképességét elősegítő szervezet

csupán 4 százalékát teszi ki, ezeket az adatokat látva, amelyek messze az uniós átlag felett vannak, azt gondolhatnánk, hogy Katalónia függetlenedése esetén a gazdasági szféra gond nélkül vészelné át az elszakadást, sőt Katalónia Európa egyik leggazdagabb országává válna. (Éltető, 2012b)

Kenneth Rogoff, a Harvardi Egyetem Közgazdasági karának professzora egy interjúban arról beszél, hogy Katalónia egyike lehetne a világ leggazdagabb országainak. (Europa Press, 2011)

Ha a katalán elszakadást pro és kontra oldalról vizsgálnák, akkor nagy valószínűséggel itt a mellette szóló érvek végére érnének. Ez az önállósodás ugyanis főként a katalán identitásnak kedvezne, és az eszmei értéke jelentősen felülmúlná a valós jelentőségét a gazdaság területén.

Természetesen ezek mind hipotézisek, hiszen a tényleges konzekvenciákat csak akkor tudnánk meg, ha a szecesszió ténylegesen bekövetkezne, mégis látható, hogy annak a valószínűsége, hogy Katalónia elszakadása után egy nagyobb válság nélkül újra bekapcsolódjon a közös európai piaci körforgásba csekély. Legalább is az eddig felsorolt érvek alapján.

A szeparatizmus pártolói felhoznak érveket, amelyek az Európai Unióval való viszonyban nem jelentenének lényeges változást. Ezzel kapcsolatban Anna Arque azt nyilatkozta, hogy ők csak demokratikus keretek között akarják univerzális önrendelkezési jogukat gyakorolni, ami nem ellenkezik az Unió szabályzatával és elveivel, valamint arról beszél, hogy a katalánok is európai állampolgárok, és még nem volt olyan precedens, hogy egyik napról a másikra 7,5 millió ember megszűnjön az Unióhoz tartozni. (RT, 2012)

Közgazdászok egy csoportja megemlíti, hogy Katalónia esetleges uniós tagságának megszűnése összeütközésbe kerülne bizonyos érdekekkel, amelyet azok a multinacionális vállalatok képviselnek, amelyeknek jelentős beruházásai és érdekeltségei találhatók az említett területen. Az Európai Uniónak ezeket is figyelembe kellene vennie, amikor arról döntene, hogy az új katalán állam tagja maradhat-e az európai integrációnak. (Ed.: Adserá, 2012)

Igaz a multinacionális vállalatok befolyása jelentékenynek mondható a pénzpiacon, mégsem valószínű, hogy az Unió az ő érdekeiket szem előtt tartva módosítana a szabályokon, hogy Katalóniának ne kelljen egy új felvételi eljárásban résztvennie.

3. 2. A függetlenség alábecsült költségei

Amikor a Generalitat és a katalán politikai vezetés arról beszél, hogy mindenáron keresztülviszi a szuverenitás megszerzéséhez szükséges referendum kiírását, mivel a katalán emberek megérdemlik, hogy dönthessenek saját sorsukról, az ember fejében megfordul a kérdés: biztosan végig gondolták mibe kerülhet egy önálló állam? Hiszen ha sorba vesszük azokat az érveket és lehetséges forgatókönyveket, amelyek a függetlenség kivívása esetén a legnagyobb valószínűséggel bekövetkeznének, Katalónia kilátásai meglehetősen kevés bizakodásra adnak okot.

A katalánok szeretik a jelenlegi helyzetükért a madridi kormányt okolni. Xavier Sala i Matin, a Columbia Egyetem közgazdász professzora a rendszer kritikájaként Katalóniát egy szoktalan jelenségnek nevezi, ahol az emberek sok adót fizetnek és kevés szolgáltatást kapnak érte cserébe. (Barbeta, 2011)

Ezért szívesen hangoztatják azt is, hogy a katalán egészségügy 850 millió eurós hiányának az az oka, hogy a központi kormány, a katalánok által befizetett adókból támogatja az elmaradottabb régiókat. Ez részben igaz, de a katalán egészségügy egyik nagy problémája, hogy olyan nivót próbáltak biztosítani, amit nem bírt el az autonóm tartomány költségvetése. (Barbeta, 2011)

A tartomány eladósodásában viszont komoly szerepe volt a Generalitat felelőtlen gazdálkodásának, mely során olyan infrastrukturális beruházásokba kezdtek bele, amelyre nem volt meg a kellő fedezet, arról nem is beszélve, mennyire nevezhető a rendelkezésre álló források korrekt felhasználásának egyes tanácsadók irodájának feng shui stílusban történő berendezése. (Sala i Martín, 2012)

A Generalitat a meggondolatlan kiadások miatt nem tudta a rábízott területek költségvetését kordában tartani, így felmerül a kérdés, mihez kezdenének egy ennél jóval nagyobb feladatkörrel és adósságállománnyal. Azzal ugyanis, hogy Katalónia elszakadna

Spanyolországtól a katalánoknak nemcsak a szabadsága nőne meg a kormányzás tekintetében, hanem az adóssága is.

Egy ilyen elválás esetén, ugyanis ahogy korábban a csehszlovák példa is mutatta, az országok megegyeztek a közös államadósság elosztásán a lakosság arányait figyelembe véve. Katalónia 7,5 millió lakosával, a szecesszió bekövetkeztével megörökölné a népességéhez viszonyítva a spanyol államadósság 16 százalékát. (Nagy, 2012, old.: 43.)

Ennek következtében az államadósság 42 milliárd euróról 155 milliárd euróra emelkedne, ami katalán GDP-ben kifejezve annak 72 százalékát tenné ki. (Lobo, 2012) Ennek következtében józanésszel gondolkodva ez az áldozat aligha érné meg a katalánoknak, főleg ha még egyéb hátrányokkal is párosulhatna.

Ilyen hendikep lehet az Európai Unióhoz fűződő viszony. José Manuel Barroso egyértelműen kijelentette, hogy Katalóniának újonnan alakult államként, újbóli felvételét kellene kérvényeznie az Európai Unióba. (Plumer, 2012) (Farkas, 2012) Ez pedig egy meglehetősen komplex és kényes kérdés lehet.

Ahhoz, hogy egy entitás az EU tagjává váljon a felvételi eljárás során az összes tagállam egyhangú beleegyezése szükséges. Márpedig nem nehéz elképzelni, hogy ebben az esetben Spanyolország élne a „vétőlehetőséggel”, hosszúra nyújtva ezzel az újbóli taggá válás folyamatát. (Nagy, 2012, old.: 45.)

Ha a legrosszabb forgatókönyvet feltételezzük, miszerint Katalónia nem lenne tagja sem az Európai Uniónak, sem pedig az euró-övezetnek, számos más nehézség is felmerülne az elválás kapcsán.

Első körben a vámok kérdése. Ha a katalán állam nem lenne tagja az EU-nak, magától értetődően a közös piaccal való kapcsolat is megváltozna. Az Unió létrehozatalának egyik oka ugyanis a saját egységes piac védelme volt, ezért mindazon entitások, melyek nem képezik tagját ennek a szövetségnek vámokat kénytelenek fizetni, ha az Unió területére kívánnak exportálni. (Nagy, 2012, old.: 43.)

Ennek következtében jelentősen romlana a katalán kis- és középvállalatok versenyképessége, akik főként az EU piacára termelnek. A 4-10 százalék közötti vámokat kénytelenek lennének a nyereségükből finanszírozni, és a versenyben maradáshoz újra kellene

definiálniuk az egész vállalati struktúrát a jobb termelékenység és hatékonyság érdekében. (Nagy, 2012, old.: 44.)

Érthető tehát, hogy ez meglehetősen érzékenyen érintené a katalán gazdaságot, mivel a legfontosabb kereskedelmi partnerei Franciaország, Németország, Olaszország, az EU és a többi spanyol tartomány, így a külső és belső vámok fizetése komoly kiesést okozhatna a gazdasági bevételek terén. (Éltető, 2012b)

Az elszakadás megvalósulása esetén az EU nem csak vámokkal sújtaná Katalóniát, az újonnan született állam elesne az uniós támogatásoktól is, amelyek 1986 óta jelentős részét képezik a katalán költségvetésnek. (Domonkos, 2008, old.: 89.)

Ehhez a jelentős érvágáshoz kapcsolódna továbbá a magánadósság és a bankrendszer túlterheltségének problémája. Az úgynevezett építőipari buborék és ingatlanboom évei alatt (Éltető, 2012a, old.: 3.) a katalán bankok is felelőtlen módon helyeztek ki hiteleket olyan mennyiségben, amire nem volt fedezetük. (2. táblázat) (Díez, 2012) A katalán bankok többsége a rossz hitelek miatt már csőd közelben van, a legnagyobb katalán takarékpénztárt a Caixa Catalunya pedig már államosítani is kellett a felhalmozott adósságállománya miatt. (Díez, 2012) (Éltető, 2012a, old.: 13.)

Ráadásul a katalán bankok fő betéteseinek nem a Katalán Autonóm Község területén találhatóak, ami újabb problémákat ezen letétek kapcsán. Nehéz tehát elképzelni, hogy Katalónia profitálna az elszakadásból, mivel a kialakuló instabilitás miatt a befektetők és főbetétesek jelentős része dönthetne a katalán területen befektetett tőkéjük más országba történő kimentéséről. (Díez, 2012)

A bankrendszer és a fiskális instabilitás lehetősége rávilágít egy másik jelentős kérdésre, a valuta tárgyára. Feltételezhetően a katalán függetlenség együtt járna azzal, hogy Katalóniának új valutát kellene bevezetni, legalább is a kezdeti fázisban. (Nagy, 2012, old.: 44.) Az EU-n kívülre kerülés nem tenné kötelezővé az euróval való szakítást, ha sikerülne egyességet kötni az Európai Központi Bankkal Katalónia továbbra is használhatná az eurót, de ez újbóli csatlakozást nehezíthetné. (Nagy, 2012, old.: 44.)

Az új fizetőeszköz segíthet kiküszöbölni részben a vámok okozta drágulást, a másik oldalról viszont a befektetői bizalom mértéke az új valuta iránt erősen kérdéses. Az új katalán

valuta stabilitásban nem vehetné fel a versenyt az euróval, ezt részben okos monetáris politikával ellensúlyozhatnák, de hosszú távon nehéz lenne felvenni a versenyt a közös uniós pénzzel.

Javier García Roca véleménye szerint az elválás Spanyolországtól nagyon drága lenne és elviselhetetlen költségeket róna a katalán államra a válság idején, gondoljunk csak a közel háromszorosára duzzadó adósságállományra. Valamint szükségessé válna adók bevezetése hadsereg, nagykövetségek, sportszövetségek, stb. felállításához, a letéti alapokról és a közbérekről ne is beszéljünk. (Lobo, 2012)

Valamint abszolút elképzelhető eshetőség a katalán gazdaság meggyengítésére irányuló spanyol bojkott a katalán termékek iránt, amely szintén igen szenzitíven érintené a közös piac hiányától amúgy is sokkolt Katalóniát. (Díez, 2012)

Nagy Sándor Gyula tanulmányában megemlíti, hogy kompromisszumos megoldásként felmerülhetne egy olyan megoldás, amely szerint Katalónia nem marad ugyan az Unió tagja, de Norvégiához vagy Izlandhoz hasonlóan a közös piacba az Európai Gazdasági Téren keresztül épül be.

Ez lehetőséget biztosítana számukra a munkaerő, a termékek, a szolgáltatások valamint a tőke szabad mozgására, illetve lehetővé tenné a gyors bekapcsolódást a közös piacra tulajdonképpen az onnan történő kilépés nélkül. Ez nem jelentené, hogy az Európai Unió intézményrendszerének teljes jogú tagja lenne, nem vehetne részt a döntéshozatali folyamatokban. Ehhez azonban akárcsak az uniós tagsághoz az összes tagállam egyöntetű beleegyezésére lenne szükség. (Nagy, 2012, old.: 45.)

Sorra véve a költségeket, amik az elszakadással járnának, és amibe egy önálló katalán állam kerülne, egyértelműen látszik az, hogy a függetlenségnek olyan ára lenne, amely nem hogy nem lenne jövedelmező Katalónia számára, hanem egyértelműen irreális színben tünteti fel a szecessziót.

Konklúzió

A fent tárgyalt fejezetek során megismerhettük a katalán elszakadás társadalmi és politikai hátterét, valamint az ellene szóló nemzetközi jog, alkotmányos és gazdasági érveket. Ezen érvelések ismeretében világossá válik a függetlenedés gazdaságra kifejtett negatív hatása, valamint megmutatkozik, milyen társadalmi dezintegrációt okozhatna az önállósodás folyamata.

Véleményem szerint a korábbi okfejtések tekintetében megállapítható, hogy a 21. században Katalónia elszakadására igen csekély az esély. Hiszen ha el is tekintenénk a folyamat nyilvánvalóan jogsértő és alkotmányba ütköző mivoltától, akkor is figyelembe kellene vennünk, hogy ésszerű keretek között a szeparatizmus nem járható út.

Egy felelősen gondolkozó katalán kormány, aki valóban az általa képviselt polgárok javára törekszik, nem teheti ki az embereket ilyen felesleges és súlyos pénzügyi terheknek, instabilitásnak és bizonytalanságnak. Ez nemcsak a választók bizalmával történő visszaélést jelentene, hanem indokolatlan rizikónak tenné ki az újonnan alakult államot és intézményrendszerét is.

A megváltozott piaci viszonyok következményeként a régió lakosai nemhogy jobban élnének, hanem jelentős mértékben romlanának a körülményeik főként a megnövekvő adó- és egyéb közterhekről, amelyek az állam létfenntartásához szükségesek.

A katalán politikai elitnek tehát nemcsak saját érdekeit kell nézniük, amikor hangzatos és populista kampánnyal igyekeznek meggyőzni a lakosságot a szuverenitás elnyerésének támogatásáról, hanem a katalán vállalatok és termelők, az ott élő és dolgozó emberek igényeit is számításba kell venniük. Artur Masnak éppúgy észre kell vennie, miként a többi szecessziót pártoló politikai irányzatnak, hogy az EU támogatása és kedvezményei nélkül, Spanyolországtól eltávolodva, vámok gyűrűjével körülzárva Katalóniának nincs jövője, az elszakadás nem reális megoldás.

Természetesen a gazdasági kiszolgáltatottság és az elszigetelődés csak az egyik oldala a függetlenség dilemmájának. Mind Madrid, mind az Unió kezében megvannak az eszközök, hogy úgymond ellehetetlenítsék ezt a katalán szecessziós folyamatot. Az előbbieken már kitértünk az EU lehetőségeire, mely az önállóság kivívása esetén az Unió piacán kívülre

kerülve, a Kohéziós Alap támogatásaitól eselve jelentősen beszűkítené Katalónia lehetőségeit. Mindemellett a spanyol kormánynak is megvannak a maga alternatívái a függetlenedési folyamat megakadályozására. A spanyol álláspontot tökéletesen kifejezik az igazságügy miniszter, Alberto Ruiz-Gallardón szavai: „Katalónia függetlensége valójában Spanyolország, mint nemzet megszűnését jelenti.” (Molnár, 2013)

Madrid rögtön jelezte – amint Mas bejelentette, hogy a központi kormány tiltakozása ellenére is kiírja a referendumot, az elszakadásról, – hogy nem fogja elismerni a népszavazás végeredményét, bármilyen legyen is az eredmény támogatottsága. Az alkotmány pedig a spanyol kormány pártján áll, hiszen egyértelműen kimondja, hogy népszavazást csak a madridi törvényhozás jóváhagyásával lehet kiírni.

Ezt az alkotmányos patthelyzetet csak egy országos népszavazás oldhatná meg a spanyol alkotmány módosításáról, amit nyilvánvalóan a jelenleg kormányon lévő nemzeti érületű néppárti kormány nem fog javasolni. (Molnár, 2013) A spanyol miniszterelnök helyettes, Soraya Sáenz de Santamaría egyértelműen kijelentette, hogy minden törvényes és intézményes eszközt felhasználnak a katalán referendum megakadályozására. (Molnár, 2013)

Ezen túlmenően nem szabad elfelejteni azt sem, hogy Katalónia augusztusban Madridtól kért segílyt a Likviditási Alapból, ezzel lehetőséget adott arra, hogy Madridnak nagyobb beleszólása legyen a Katalán Autonóm Tartomány gazdasági ügyeinek irányításába. Ezenkívül még rengeteg eszköze van gazdasági megszorítások eszközölésére Katalóniával szemben, amelyek egyértelműen az elszakadás valószínűtlenségét hangsúlyozza.

Véleményem szerint az nem is feltétlen szándéka a katalán vezetésnek. Artur Mas egy konzervatív közgazdász, akinek legalább annyira tisztában kell lennie a szecesszióra vonatkozó adatok és számok jelentésével, mint bármelyik végzős közgazdász hallgatónak Európa valamennyi egyetemén. Ahogy az andalúz újságíró is megfogalmazta, ez inkább csak fenyegetés, ha nem kapják meg, amit akarnak. (Díaz Villanueva, 2012)

Artur Mas beszédei során kényesen ügyelt arra, hogy soha ne használja a függetlenség szót, önmagát szuverenitáspártiként határozta meg. Abban az esetben, ha a végső cél valóban a függetlenség lenne, ennél sokkal radikálisabban fel kellene vállalni a diskurzusokban az önállóság támogatását. Valószínű, hogy a katalánok ezt a taktikát használják arra, hogy engedményt csikarjanak ki Madridból a finanszírozási rendszer átalakításával kapcsolatban. (Plumer, 2012)

Többek között más, és a radikálisabbnak tekinthető ERC is többször nyilatkozta, hogy egy nagyobb fokú szuverenitást átmenetileg, mint a teljes önrendelkezési joghoz vezető lépcsőt is üdvözlőnének. Ez egy olyan tény lehet, amin Madridban érdemes lehet elgondolkodni.

A katalánok ugyanis nem az egyetlenek, akik elégedetlenek a finanszírozási rendszer egyenlőtlenségeivel. Valencia, a Baleári-szigetek, vagy Andalúzia és többször adott hangot nemtetszésének az elosztási rendszerrel kapcsolatban. Ha pedig az önkormányzás kiszélesítéséről van szó, nem feledkezhetünk meg a baszkokról és a gallegokról, sem akik szintén Katalóniához hasonló mértékű autonómiát élveznek, valamint a szeparatizmus gondolatát sem vetik el teljesen.

Az 1978-as alkotmány felépítménye omladozni látszik, az autonóm közösségek hozzáállása egyértelmű jelét mutatja a változás szükségességének. Elérkezettnek tűnik az idő tehát az alkotmány reformjára.

Véleményem szerint ez a kompromisszumos megoldás, amely egy föderatív berendezkedést eredményezne, kielégítő lehetne a különböző igényeket támaztó régióknak is. Katalóniában bár nacionalista befolyás megerősödését lehet tapasztalni, nem zárkózik el a madridi kormánnyal való tárgyalástól. A baszkok egyértelműen kivárára játszanak. A többi autonóm régió által sokat bírált kérdés a finanszírozási szisztéma. Egy jól megkonstruált alkotmányreform segíthetne a feszültségek enyhítésében és részben kiegyensúlyozhatná az ellentéteket.

Ezen a véleményen van Charles Powell, madridi történész is, aki szerint itt az ideje, hogy a spanyolok a föderalizmus irányába mozduljanak el, létrehozva az úgynevezett „regionális autonómia 2.0” verziót. A PSOE is támogatja a spanyol állam új alapokra helyezést. Egy olyan föderalista tervzet elkészítését javasolja, amelyben az autonóm régiók jogot kapnának saját adók kivetésére, továbbá a spanyol törvényhozás felső házát alkotnák. Ezzel több beleszólást kapnának a kormányzati döntésekbe és nagyobb mozgásterük lenne saját finanszírozásukkal kapcsolatban. (The Economist, 2012a)

Jó példaként szolgálhatna a német modell, amelyben a tartományok csak néhány hatáskört adnák át a központi vezetésnek, de önkormányzásuk igen széleskörűnek mondható.

Úgy vélem, Katalónia számára egy föderatív stílusban újragondolt spanyol alkotmány által nyújtott lehetőségek és kiváltságok az Európai Unió előnyeivel kombinálódva méltányos kompromisszumot kínálnának a katalánoknak, hogy nagyobb szavuk legyen saját ügyeik irányításában. Igaz a függetlenséggel járó emocionális többlet elmardna, de egy jól szabályozott rendszerben, kooperatív környezetben, gazdaságát nem csorbítva tudna együttműködni Madiriddal, a többi spanyol tartománnyal és az Unióval, ami a válság elmúltjával Katalóniának a korábbinál nagyobb előnyöket nyújthatna. Az együttműködés, a tárgyalás és a kooperáció reálisabb és járhatóbb útnak tűnik tehát az elszakadásnál.

Mellékletek

1. táblázat

A spanyol autonóm közösségek költségvetés összege 2011-ben

AUTONÓM KÖZÖSSÉGEK	2011		
	Egy lakosra jutó összeg (€)	Az összeg millió euróban kifejezve	GDP %-ában kifejezve
AUTONÓM KÖZÖSSÉGEK ÁLTALÁNOS RENDSZER	3,617.60	159,772.18	16.40
ANDALÚZIA	3,764.75	31,682.19	22.10
ARAGÓNIA	3,935.49	5,293.75	16.20
ASZTÚRIAI HERCEGSÉG	4,032.35	4,360.37	18.90
BALEÁROK (*)	3,052.55	3,396.61	12.80
KANÁRI -SZIGETEK	3,244.12	6,894.60	16.70
KANTÁBRIA	4,047.09	2,398.14	17.70
KASZTÍLIA ÉS LEÓN	3,930.42	10,045.15	17.50
KASZTÍLIA-LA MANCHA	4,076.88	8,616.51	24.00
KATALÓNIA	4,379.97	33,004.17	16.70
EXTREMADURA	4,684.11	5,190.65	28.50
GALÍCIA	3,473.95	9,708.02	17.50
MADRID	2,895.69	18,768.45	9.90
MURCIA	3,347.47	4,919.85	18.00
LA RIOJA	3,924.75	1,266.21	16.10
VALENCIA	2,783.29	14,227.52	13.90
AUTONÓM KÖZÖSSÉGEK REGIONÁLIS RENDSZER **	5,226.98	14,765.74	17.30
NAVARRA	6,530.99	4,188.28	22.50
BASZKFÖLD	4,844.01	10,577.46	15.80
AUTONÓM VÁROSOK	3,026.52	486.16	15.20
CEUTA	3,081.73	253.19	15.30
MELILLA	2,968.72	232.97	15.20
ÖSSZESEN	3,712.01	175,024.09	16.50

*A Baleárok 2011-es költségvetése a 2010-es költségvetési adatok kiterjesztése

** Baszkföld és Navarra külön pénzügyi autonómiával rendelkezik Spanyolországon belül, ezért önálló, regionális rendszert képeznek a költségvetésen belül.

Forrás: Ministerio de Hacienda y Administraciones Públicas: Secretaría de Estados de Administraciones Públicas honlapja: <http://www.seap.minhap.gob.es/index.html>, Letöltés dátuma: 2013. 03. 16.

2. táblázat

Az autonóm közösségekben kihelyezett lakáshitelek kimutatása 2010-ben

AUTONÓM KÖZÖSSÉGEK	ÖSSZES HITELEK SZÁMA	ÖSSZES HITELEK ÖSSZEGE (ezer €)
AUTONÓM KÖZÖSSÉGEK ÁLTALÁNOS RENDSZER		
ANDALÚZIA	167,961	18,819,761
ARAGÓNIA	28,516	3,779,293
ASZTÚRIAI HERCEGSÉG	22,868	2,917,985
BALEÁROK	27,153	3,906,068
KANÁRI -SZIGETEK	44,532	4,791,324
KANTÁBRIA	14,733	1,656,000
KASZTÍLIA ÉS LEÓN	40,852	4,700,223
KASZTÍLIA-LA MANCHA	59,670	6,555,682
KATALÓNIA	139,560	19,556,119
EXTREMADURA	20,449	2,097,237
GALÍCIA	55,167	5,327,067
MADRID	120,867	21,835,530
MURCIA	34,581	3,838,539
LA RIOJA	12,490	1,236,543
VALENCIA	115,810	12,492,222
AUTONÓM KÖZÖSSÉGEK REGIONÁLIS RENDSZER		
NAVARRA	9,907	1,508,326

BASZKFÖLD	43,384	7,186,056
AUTONÓM VÁROSOK		
CEUTA és MELILLA	2,448	286,486
ÖSSZESEN	960,948	122,490,463

Forrás: Instituto Nacional de Estadísticas,

http://www.ine.es/prodyser/pubweb/annario12/anu12_09finan.pdf, Letöltés dátuma: 2013. 03. 21.

3. táblázat

A katalán GDP a 2010-es adatok tükrében

	ÖSSZES GDP (millió €)	EGY FŐRE JUTÓ GDP
KATALÓNIA*	194,996	26,600
SPANYOLORSZÁG	1,048,883	22,800
EU 27	12,279,589	24,500

* Ez az összeg 18,6%-a az összspanyol GDP-nek

Forrás: Eurostat, http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/1-21032013-AP/EN/1-21032013-AP-EN.PDF, Letöltés dátuma: 2013. 03. 22.

4. táblázat

A GDP százalékos változása 2010 és 2012 között

GDP	2010	2011	2012
KATALÓNIA	0,4	0,7	-1,3
SPANYOLORSZÁG	-0,3	0,4	-1,4
EURO-ZÓNA	2,0	1,4	—

Forrás: Generalitat de Catalunya Departament d'Economia i Coneixement,

<http://www20.gencat.cat/portal/site/economia/menuitem.c24acaec567f96baf813ae92b0c0e1a0/?vgnextoid=087fa34e28649210VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnnextchannel=087fa34e28649210VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnnextfmt=default>, Letöltés dátuma: 2012. 03. 23.

5. táblázat

Az autonóm közösségek államadosságának növekedése 1995-2010 között (ezer €)

AUTONÓM KÖZÖSSÉGEK	1995	2006	2010
AUTONÓM KÖZÖSSÉGEK ÁLTALÁNOS RENDSZER			
ANDALÚZIA	4,552	7,314	12,176
ARAGÓNIA	654	1,153	2,901
ASZTÚRIAI HERCEGSÉG	411	729	1,634
BALEÁROK	351	1,635	4,064
KANÁRI -SZIGETEK	737	1,563	3,298
KANTÁBRIA	225	398	911
KASZTÍLIA ÉS LEÓN	808	1,798	4,294
KASZTÍLIA-LA MANCHA	420	1,543	5,819
KATALÓNIA	6,992	14,043	31,886
EXTREMADURA	464	784	1,747
GALÍCIA	2,140	3,535	6,162
MADRID	2,806	10,073	13,492
MURCIA	545	686	2,107
LA RIOJA	133	189	726
VALENCIA	2,750	10,936	17,600
AUTONÓM KÖZÖSSÉGEK REGIONÁLIS RENDSZER			
NAVARRA	789	647	1,725
BASZKFÖLD	2,051	929	4,916
ÖSSZESEN	26,828	57,965	115,458

Forrás: Genrealitat de Catalunya,

<http://www.gencat20.cat/docs/governacio/IEA/documentos/publicacions/reaf/2012/15/arxius/Ruiz-Huerta.pdf>, Letöltés dátuma: 2013. 03. 22.

6. táblázat

Az autonóm közösségek államadósságának növekedése 1995-2010 között (GDP %-ában kifejezve)

AUTONÓM KÖZÖSSÉGEK	1995	2006	2010
AUTONÓM KÖZÖSSÉGEK ÁLTALÁNOS RENDSZER			
ANDALÚZIA	7,6	5,4	8,5
ARAGÓNIA	4,5	3,8	8,9
ASZTÚRIAI HERCEGSÉG	3,8	3,4	7,1
BALEÁROK	3,4	6,7	15,3
KANÁRI -SZIGETEK	4,3	4,0	8,0
KANTÁBRIA	4,0	3,2	6,7
KASZTÍLIA ÉS LEÓN	3,0	3,4	7,5
KASZTÍLIA-LA MANCHA	2,7	4,7	16,2
KATALÓNIA	8,3	7,6	16,1
EXTREMADURA	6,0	4,8	9,6
GALÍCIA	8,5	7,0	11,1
MADRID	3,9	5,8	7,1
MURCIA	7,2	2,7	7,7
LA RIOJA	3,9	2,6	9,2
VALENCIA	6,5	11,4	17,2
AUTONÓM KÖZÖSSÉGEK REGIONÁLIS RENDSZER			
NAVARRA	10,4	3,9	9,3
BASZKFÖLD	6,0	1,5	7,3
ÖSSZESEN	6,0	5,9	10,9

Forrás: Genrealitat de Catalunya,

<http://www.gencat20.cat/docs/governacio/IEA/documentos/publicacions/reaf/2012/15/arxius/Ruiz-Huerta.pdf>, Letöltés dátuma: 2013. 03. 22.

7. táblázat

A katalán polgárok véleménye a katalán autonómia jelenlegi szintjéről (2500 válaszoló)

Válaszlehetőségek	Válaszolók száma (%-ban kifejezve)	Korosztályok szerint bontva (%-ban kifejezve)			
		18-34	35-49	56-64	64+
Túlságosan sok	3,3	3,3	3,9	3,2	2,6
Megfelelő szintű	21,3	>25,1	20,4	19,0	20,6
Nem megfelelő szintű	68,4	66,9	72,4	71,6	62,0
Nem tudja	6,0	4,4	<2,4	5,4	>12,9
Nem válaszolt	1,0	0,4	0,9	0,9	>1,9

Forrás: Centre d'Estudis d'Opinió. (2012. 06. 27.). *Baròmetre d'Opinió Política (BOP). 2a onada 2012 - REO 694.*,

<http://www.ceo.gencat.cat/ceop/AppJava/pages/home/fitxaEstudi.html?colId=4128&lastTitle=Bar%F2metre+d%27Opini%F3+Pol%EDtica+%28BOP%29.+2a+onada+2012>, Letöltés dátuma: 2013. 03. 18.

8. táblázat

A katalán polgárok véleménye Katalónia jövőjéről (2500 válaszoló)

Válaszlehetőségek	Válaszolók száma (%-ban kifejezve)	Korosztályok szerint bontva (%-ban kifejezve)			
		18-34	35-49	56-64	64+
Spanyolország egy régiója	5,7	5,0	5,0	5,7	7,4
Spanyolország egyik autonóm tartománya	25,4	28,0	23,1	25,7	25,3
Egy állam egy föderális Spanyolországon belül	28,7	<21,6	29,3	>34,5	29,8
Független állam	34,0	>41,9	36,9	<28,3	<27,4
Nem tudja	5,0	<2,7	4,6	4,4	>8,6
Nem válaszolt	1,3	0,9	1,0	1,5	1,7

Forrás: Centre d'Estudis d'Opinió. (2012. 06. 27.). *Baròmetre d'Opinió Política (BOP). 2a onada 2012 - REO 694.*,

<http://www.ceo.gencat.cat/ceop/AppJava/pages/home/fitxaEstudi.html?colId=4128&lastTitle=Bar%F2metre+d%27Opini%F3+Pol%EDtica+%28BOP%29.+2a+onada+2012>, Letöltés dátuma: 2013. 03. 18.

9. táblázat

A katalán polgárok preferenciája egy Katalónia függetlenségéről döntő népszavazás esetén (2500 válaszoló)

Válaszlehetőségek	Válaszoló száma (%- ban kifejezve)	Korosztályok szerint bontva (%-ban kifejezve)			
		18-34	35-49	56-64	64+
Függetlenség mellett szavazna	51,1	55,3	51,5	51,2	45,7
Függetlenség ellen szavazna	21,1	21,1	22,7	19,8	20,6
Tartózkodna/ nem szavazna	21,1	21,0	19,5	20,7	23,4
Egyéb válaszok	1,0	0,8	0,6	1,4	1,4
Nem tudja	4,7	<1,7	4,6	5,4	>7,2
Nem válaszolt	1,1	<0,0	1,1	1,5	1,6

Forrás: Centre d'Estudis d'Opinió. (2012. 06. 27.). *Baròmetre d'Opinió Política (BOP). 2a onada 2012 - REO 694.*,

<http://www.ceo.gencat.cat/ceop/AppJava/pages/home/fitxaEstudi.html?colId=4128&lastTitle=Bar%F2metre+d%27Opini%F3+Pol%EDtica+%28BOP%29.+2a+onada+2012>, Letöltés dátuma: 2013. 03. 18.

10. táblázat

A katalán polgárok válasza az identitásukra vonatkozó kérdésekre (Milyen nemzetiségűnek vallja magát?) (2500 válaszoló)

Válaszlehetőségek	Válaszolók száma (%-ban kifejezve)	Korosztályok szerint bontva (%-ban kifejezve)			
		18-34	35-49	56-64	64+
Csak spanyol	4,0	3,0	3,8	3,6	>5,7
Inkább spanyol, mint katalán	3,5	>5,3	2,4	3,3	3,2
Ugyanolyan mértékben spanyol, mint katalán	37,3	36,1	36,4	39,6	37,4
Inkább katalán, mint spanyol	30,2	31,7	29,7	30,8	28,5
Csak katalán	22,7	22,3	24,2	20,3	23,5
Nem tudja	0,5	0,4	0,9	0,7	0,1
Nem válaszolt	1,8	1,3	2,6	1,6	1,5

Forrás: Centre d'Estudis d'Opinió. (2012. 06. 27.). *Baròmetre d'Opinió Política (BOP). 2a onada 2012 - REO 694.*,

<http://www.ceo.gencat.cat/ceop/AppJava/pages/home/fitxaEstudi.html?colId=4128&lastTitle=Bar%F2metre+d%27Opini%F3+Pol%EDtica+%28BOP%29.+2a+onada+2012>, Letöltés dátuma: 2013. 03. 18.

11. táblázat

A 2012-es előrehozott katalán parlamenti választások eredményei (2012.11.25.)

Párt neve	Szavazatok száma	Szavazatok %-ban kifejezve	Képviselők száma
Convergència i Unió	1,116,259	30,70%	50
Esquerra Republicana de Catalunya - Catalunya Sí	498,124	13,70%	21
Partit dels Socialistes de Catalunya	524,707	14,43%	20
Partit Popular	471,681	12,97%	19
Iniciativa per Catalunya -Verds Esquerra Unida i Alternativa	359,705	9,89%	13
Ciutadans – Partido de la Ciudadanía	275,007	7,56%	9
Candidatura D'unitat Popular - Alternative D'esquerres	126,435	3,47%	3

Forrás: Generalitat de Catalunya, http://www.gencat.cat/governacio/resultats-parlament2012/09AU/DAU09999CM_L1.htm, Letöltés dátuma: 2013. 03. 23.

12. táblázat

A 2010-es katalán parlamenti választások eredményei

Párt neve	Szavazatok száma	Szavazatok %-ban kifejezve	Képviselők száma
Convergència i Unió	1,202,830	38,43%	62
Esquerra Republicana de Catalunya	219,173	7,00%	10
Partit dels Socialistes de Catalunya-PSOE	575,233	18,38	28
Partit Popular	387,066	12,37%	18
Iniciativa per Catalunya -Verds Esquerra Unida i Alternativa	230,824	7,37%	10
Ciutadans – Partido de la Ciudadanía	106,154	3,39%	3
Solidaritat Catalana per la Independència	102,921	3,29%	4

Forrás: Generalitat de Catalunya, http://www.gencat.cat/governacio/parlament-2012/es/Electores/Resultados_de_elecciones_anteriores/Resultados_de_elecciones_anteriores.htm, Letöltés dátuma: 2013. 03. 23.

1. ábra

Katalónia térképe

Forrás: <http://www.zonu.com>

Felhasznált források

Barbeta, J. (2011): *Catalunya tiene los impuestos más altos de España*. La Vanguardia (online), 2011. 02. 03.,

<http://www.lavanguardia.com/politica/20110213/54114087359/catalunya-tiene-los-impuestos-mas-altos-de-espana.html>, Letöltés dátuma: 2013. 03. 11.

Canadian Supreme Court. (1998): *Reference re Secession of Québec*. Judgments of Canadian Supreme Court, 1998. 06. 20. <http://scc.lexum.org/decisia-scc-csc/scc-csc/scc-csc/en/1643/1/document.do>, Letöltés dátuma: 2013. 03. 16.

Centre d'Estudis d'Opinió. (2012): *Baròmetre d'Opinió Política (BOP). 2a onada 2012 - REO 694.*, 2012. 06. 27.,

<http://www.ceo.gencat.cat/ceop/AppJava/pages/home/fitxaEstudi.html?colId=4128&lastTitle=Bar%F2metre+d%27Opini%F3+Pol%EDtica+%28BOP%29.+2a+onada+2012>,

Letöltés dátuma: 2013. 03. 18.,

Constitución Española. (1978): Madrid.,

http://www.lamoncloa.gob.es/NR/rdonlyres/79FF2885-8DFA-4348-8450-04610A9267F0/0/constitucion_ES.pdf, Letöltés dátuma: 2013. 03. 06.

Crawford, J. (2007): *The Creation of States in International Law* (Second Edition). Oxford: Oxford University Press

Díaz Villanueva, F. (2012): *La Comunidad de Madrid paga dos veces más impuesto que Cataluña*. Periodista Digital, 2012. 08. 02.,

<http://www.periodistadigital.com/politica/gobierno/2012/08/02/la-comunidad-de-madrid-paga-dos-veces-mas-impuestos-que-cataluna.shtml>, Letöltés dátuma: 2013. 03. 11.

Díez, J. C. (2012): *Los costes económicos de la independencia de Catalunya*. CincoDias.com Blogs (online), 2012. 09. 23.,

http://blogs.cincodias.com/el_economista_observador/2012/09/los-costes-económicos-de-la-independencia-de-catalunya.html, Letöltés dátuma: 2013. 03. 05.

Domonkos, E. (2009): A katalán regionális autonómia és tapasztalatai Kelet-Közép-Európában. *Valóság*, 52 (3), old.: 72-85.

Domonkos, E. (2008): A spanyol autonóm közösségek és Katalónia részvétele az európai uniós politikában. *Külgügyi Szemle*, 7 (1). old.: 84-94.

Ed.: Adserá, A. (2012): *Independencia, euro y UE*. La Vanguardia (online), 2012. 11 18., <http://www.lavanguardia.com/economia/20121118/54354607362/independencia-euro-ue.html>, Letöltés dátuma: 2013. 03. 11.

Elekes, É.–Tamás, R. (2012): *Szeptatista mozgalmak Európában*. Népszava (online), 2012. 10. 22., <http://www.nepszava.hu/articles/article.php?id=594245>, Letöltés dátuma: 2013. 03. 05.

Estatuto de Autonomía de Cataluña (2006): Generalitat de Catalunya, http://www.parlament.cat/porteso/estatut/eac_es_20061116.pdf, Letöltés dátuma: 2013. 03. 15.

Lobo, J. L. (2012): *Una Cataluña independiente nacería ahogada por una deuda de 155. 000 millones de euros*. El Confidencial (online), 2012. 09. 20., <http://www.elconfidencial.com/espana/2012/09/20/una%2Dcataluna%2Dindependiente%2Dnaceria%2Dahogada%2Dpor%2Duna%2Ddeuda%2Dde%2D155000%2Dmillones%2Dde%2Deuros%2D105750/>, Letöltés dátuma: 2013. 03. 11.

Ministerio de Hacienda y Administraciones Públicas: Secretaría de Estados de Administraciones Públicas, <http://www.seap.minhap.gob.es/index.html>, Letöltés dátuma: 2013. 03. 16.

Molnár, G. (2013): *Szeptesszió vagy dezintegrálódás?* HVG – Világnapló (online), 2013. 02. 11., <http://vilagnaplo.hvg.hu/2013/02/11/szeptesszio-vagy-dezintegralodas/>, Letöltés dátuma: 2013. 03. 23.

Nagy, S. G. (2012): *Catalunya: ¿Hay vide fuera de la Unión Europea*. Catalunya Empresarial, 2012. október-november,
http://issuu.com/www.catalunyaempresarial.es/docs/237.oct_nov_2012,
Letöltés dátuma: 2013. 03. 05.

Piñol, Á. (2012) *Cataluña pide el rescate con urgencia*. El País Cataluña (online), 2012. 08. 28., http://ccaa.elpais.com/ccaa/2012/08/28/catalunya/1346151532_719745.html,
Letöltés dátuma: 2013. 03. 14.

Plumer, B. (2012): *What would happen if Catalonia seceded from Spain?*. The Washington Post (online), 2012. 11. 21.,
<http://www.washingtonpost.com/blogs/wonkblog/wp/2012/11/21/why-catalonia-probably-wont-secede-from-spain/>, Letöltés dátuma: 2013. 03. 11.

RT. (2012): *Voices of 'Independencia': Pro-separatism parties win in Catalonia*. RT (online), 2012. 11. 26., <http://rt.com/news/catalonia-president-wins-votes-537/>,
Letöltés dátuma: 2013. 03. 11.

Sala i Martín, X. (2012): *Crisis (42): Catalunya es inviable*. La Vanguardia (online), 2012. 09. 02., <http://lavanguardia.newspaperdirect.com/epaper/viewer.aspx>,
Letöltés dátuma: 2013. 03. 05.

Serrano, I. (2011): Constitutional Preferences, National Identity and Electoral Behaviour: The Three Circles of Nationalism... In I. Horváth–M. Tonk, ed. *Minority politics within the Eruope of Regions*. Cluj-Napoca: Scientia Publishing House. old.: 87-106.

Shaw, M. N. (2008). *Nemzetközi Jog*. Budapest: Complex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft

Sipos, K. (2009): *Katalónia és a "nemzetté válás" alkotmányos folyamata*. MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont Kisebbségkutató Intézet:
<http://www.mtaki.hu/data/files/81.pdf>, Letöltés dátuma: 2013. 03. 14.

Szilágyi, I. (2011): Spain: from the Autonomy Model to the Federalism. The Case of Catalonia. In I. Horváth–M. Tonk. ed. *Minority politics within the Europe of regions* (old.: 107-123). Cluj-Napoca: Scientia Publishing House.

The Economist. (2012a): *Spain and Catalonia: The trials of keeping a country together*. The Economist Newspaper (online), 2012. 11. 24.,

<http://www.economist.com/news/briefing/21567085-stabilising-spains-finances-without-tearing-its-social-fabric-apart-being-made-harder>,

Letöltés dátuma: 2012. 12. 02.

The Economist. (2012b): *Catalonia, Europe's next independent state?*. The Economist Newspaper (online), 2012. 09. 22., <http://www.economist.com/node/21563347>,

Letöltés dátuma: 2013. 03. 14,

The Economist. (2012c): *Catalonia's election: Trouble ahead*. The Economist , 405 (8813).

The Economist. (2012d): *Catalonia and cartography: Trading places*. The Economist Newspapaer (online), 2012. 11. 23.,

<http://www.economist.com/blogs/graphicdetail/2012/11/catalonia-and-cartography>, Letöltés dátuma: 2013. 03. 14.

Tibori Szabó, K. (2005): *A népek önrendelkezésének belső formája: egyéni szabadság vagy jog a kollektív autonómiához?* Romániai Magyar Jogtudományi Közöny (1), 41-45.

Tremlett, G. (2012): *Critical Mas. The Catalonia question*. The Economist Newspaper , Special Edition: The World in 2013

United Nations (1966): *International Covenant on Civil and Political Rights*. United Naitons Treaty Collection, 1966. 12. 16.,

<http://treaties.un.org/doc/Publication/UNTS/Volume%20999/volume-999-I-14668-English.pdf>, Letöltés dátuma: 2013. 03. 18.

United Nations (1945): *United Nations Charter*. 1945. 06. 26.,

<http://www.un.org/en/documents/charter/index.shtml>, Letöltés dátuma: 2013. 03. 14.

Vidal-Folch, X. (2012): *La independencia no existe*. El País (online), 2012. 09. 25.,
http://elpais.com/elpais/2012/09/24/opinion/1348513757_595132.html,

Letöltés dátuma: 2013. 03. 05.

Vilar, P. (2011). *Breve Historia de Cataluña* (Edicions UAB. kiad.). Barcelona.

Irodalomjegyzék

Barbeta, J. (2011): *Catalunya tiene los impuestos más altos de España*. La Vanguardia (online), 2011. 02. 03.,

<http://www.lavanguardia.com/politica/20110213/54114087359/catalunya-tiene-los-impuestos-mas-altos-de-espana.html>, Letöltés dátuma: 2013. 03. 11.

Canadian Supreme Court. (1998): *Reference re Secession of Québec*. Judgments of Canadian Supreme Court, 1998. 06. 20. <http://scc.lexum.org/decisia-scc-csc/scc-csc/scc-csc/en/1643/1/document.do>, Letöltés dátuma: 2013. 03. 16.

Centre d'Estudis d'Opinió. (2012): *Baròmetre d'Opinió Política (BOP). 2a onada 2012 - REO 694.*, 2012. 06. 27.,

<http://www.ceo.gencat.cat/ceop/AppJava/pages/home/fitxaEstudi.html?colId=4128&lastTitle=Bar%F2metre+d%27Opini%F3+Pol%EDtica+%28BOP%29.+2a+onada+2012>,

Letöltés dátuma: 2013. 03. 18.,

Constitución Española. (1978): Madrid.,

http://www.lamoncloa.gob.es/NR/rdonlyres/79FF2885-8DFA-4348-8450-04610A9267F0/0/constitucion_ES.pdf, Letöltés dátuma: 2013. 03. 06.

Crawford, J. (2007): *The Creation of States in International Law* (Second Edition). Oxford: Oxford University Press

Díaz Villanueva, F. (2012): *La Comunidad de Madrid paga dos veces más impuesto que Cataluña*. Periodista Digital, 2012. 08. 02.,

<http://www.periodistadigital.com/politica/gobierno/2012/08/02/la-comunidad-de-madrid-paga-dos-veces-mas-impuestos-que-cataluna.shtml>, Letöltés dátuma: 2013. 03. 11.

Díez, J. C. (2012): *Los costes económicos de la independencia de Catalunya*. CincoDias.com Blogs (online), 2012. 09. 23.,

http://blogs.cincodias.com/el_economista_observador/2012/09/los-costes-económicos-de-la-independencia-de-catalunya.html, Letöltés dátuma: 2013. 03. 05.

Domonkos, E. (2009): A katalán regionális autonómia és tapasztalatai Kelet-Közép-Európában. *Valóság*, 52 (3), old.: 72-85.

Domonkos, E. (2008): A spanyol autonóm közösségek és Katalónia részvétele az európai uniós politikában. *Külügyi Szemle*, 7 (1). old.: 84-94.

Ed.: Adserá, A. (2012): *Independencia, euro y UE*. La Vanguardia (online), 2012. 11 18., <http://www.lavanguardia.com/economia/20121118/54354607362/independencia-euro-ue.html>, Letöltés dátuma: 2013. 03. 11.

Elekes, É.–Tamás, R. (2012): *Szeptatista mozgalmak Európában*. Népszava (online), 2012. 10. 22., <http://www.nepszava.hu/articles/article.php?id=594245>, Letöltés dátuma: 2013. 03. 05.

Estatuto de Autonomía de Cataluña (2006): Generalitat de Catalunya, http://www.parlament.cat/porteso/estatut/eac_es_20061116.pdf, Letöltés dátuma: 2013. 03. 15.

Lobo, J. L. (2012): *Una Cataluña independiente nacería ahogada por una deuda de 155. 000 millones de euros*. El Confidencial (online), 2012. 09. 20., <http://www.elconfidencial.com/espana/2012/09/20/una%2Dcataluna%2Dindependiente%2Dnaceria%2Dahogada%2Dpor%2Duna%2Ddeuda%2Dde%2D155000%2Dmillones%2Dde%2Deuros%2D105750/>, Letöltés dátuma: 2013. 03. 11.

Ministerio de Hacienda y Administraciones Públicas: Secretaría de Estados de Administraciones Públicas, <http://www.seap.minhap.gob.es/index.html>, Letöltés dátuma: 2013. 03. 16.

Molnár, G. (2013): *Szeptesszió vagy dezintegrálódás?* HVG – Világnapló (online), 2013. 02. 11., <http://vilagnaplo.hvg.hu/2013/02/11/szeptesszio-vagy-dezintegralodas/>, Letöltés dátuma: 2013. 03. 23.

Nagy, S. G. (2012): *Catalunya: ¿Hay vide fuera de la Unión Europea*. Catalunya Empresarial, 2012. október-november,
http://issuu.com/www.catalunyaempresarial.es/docs/237.oct_nov_2012,
Letöltés dátuma: 2013. 03. 05.

Piñol, Á. (2012) *Cataluña pide el rescate con urgencia*. El País Cataluña (online), 2012. 08. 28., http://ccaa.elpais.com/ccaa/2012/08/28/catalunya/1346151532_719745.html,
Letöltés dátuma: 2013. 03. 14.

Plumer, B. (2012): *What would happen if Catalonia seceded from Spain?*. The Washington Post (online), 2012. 11. 21.,
<http://www.washingtonpost.com/blogs/wonkblog/wp/2012/11/21/why-catalonia-probably-wont-secede-from-spain/>, Letöltés dátuma: 2013. 03. 11.

RT. (2012): *Voices of 'Independencia': Pro-separatism parties win in Catalonia*. RT (online), 2012. 11. 26., <http://rt.com/news/catalonia-president-wins-votes-537/>,
Letöltés dátuma: 2013. 03. 11.

Sala i Martín, X. (2012): *Crisis (42): Catalunya es inviable*. La Vanguardia (online), 2012. 09. 02., <http://lavanguardia.newspaperdirect.com/epaper/viewer.aspx>,
Letöltés dátuma: 2013. 03. 05.

Serrano, I. (2011): Constitutional Preferences, National Identity and Electoral Behaviour: The Three Circles of Nationalism... In I. Horváth–M. Tonk, ed. *Minority politics within the Eruope of Regions*. Cluj-Napoca: Scientia Publishing House. old.: 87-106.

Shaw, M. N. (2008). *Nemzetközi Jog*. Budapest: Complex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft

Sipos, K. (2009): *Katalónia és a "nemzetté válás" alkotmányos folyamata*. MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont Kisebbségkutató Intézet:
<http://www.mtaki.hu/data/files/81.pdf>, Letöltés dátuma: 2013. 03. 14.

Szilágyi, I. (2011): Spain: from the Autonomy Model to the Federalism. The Case of Catalonia. In I. Horváth–M. Tonk. ed. *Minority politics within the Europe of regions* (old.: 107-123). Cluj-Napoca: Scientia Publishing House.

The Economist. (2012a): *Spain and Catalonia: The trials of keeping a country together*. The Economist Newspaper (online), 2012. 11. 24.,

<http://www.economist.com/news/briefing/21567085-stabilising-spains-finances-without-tearing-its-social-fabric-apart-being-made-harder>,

Letöltés dátuma: 2012. 12. 02.

The Economist. (2012b): *Catalonia, Europe's next independent state?*. The Economist Newspaper (online), 2012. 09. 22., <http://www.economist.com/node/21563347>,

Letöltés dátuma: 2013. 03. 14,

The Economist. (2012c): *Catalonia's election: Trouble ahead*. The Economist , 405 (8813).

The Economist. (2012d): *Catalonia and cartography: Trading places*. The Economist Newspapaer (online), 2012. 11. 23.,

<http://www.economist.com/blogs/graphicdetail/2012/11/catalonia-and-cartography>, Letöltés dátuma: 2013. 03. 14.

Tibori Szabó, K. (2005): *A népek önrendelkezésének belső formája: egyéni szabadság vagy jog a kollektív autonómiához?* Romániai Magyar Jogtudományi Közlöny (1), 41-45.

Tremlett, G. (2012): *Critical Mas. The Catalonia question*. The Economist Newspaper , Special Edition: The World in 2013

United Nations (1966): *International Covenant on Civil and Political Rights*. United Nations Treaty Collection, 1966. 12. 16.,

<http://treaties.un.org/doc/Publication/UNTS/Volume%20999/volume-999-I-14668-English.pdf>, Letöltés dátuma: 2013. 03. 18.

United Nations (1945): *United Nations Charter*. 1945. 06. 26.,

<http://www.un.org/en/documents/charter/index.shtml>, Letöltés dátuma: 2013. 03. 14.

Vidal-Folch, X. (2012): *La independencia no existe*. El País (online), 2012. 09. 25.,
http://elpais.com/elpais/2012/09/24/opinion/1348513757_595132.html,

Letöltés dátuma: 2013. 03. 05.

Vilar, P. (2011): *Breve Historia de Cataluña*. Barcelona: Edicions UAB